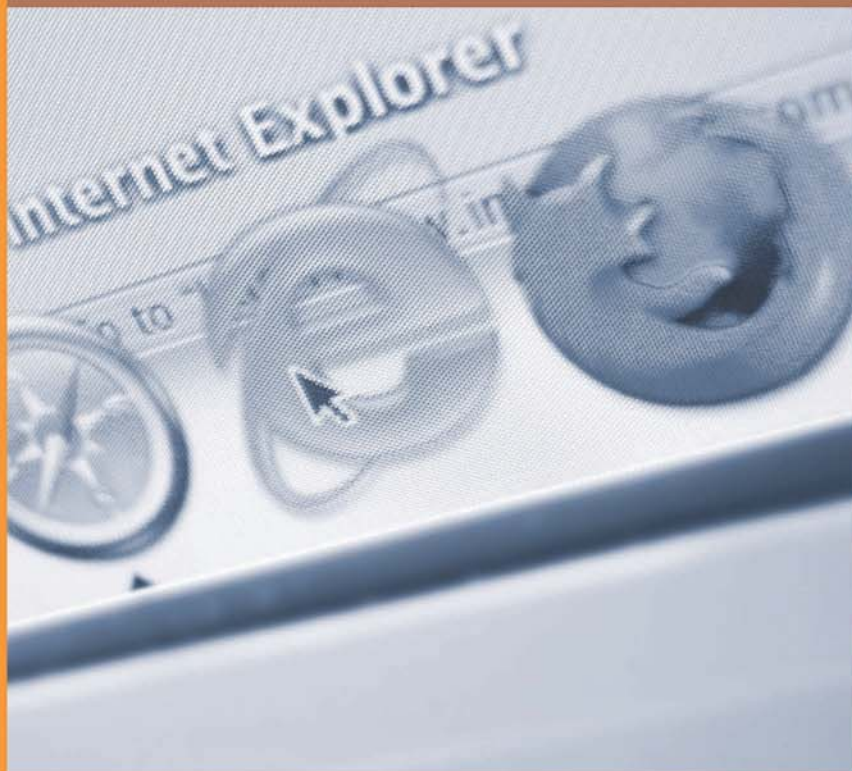

2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005 - 2006 - 2007 - 2008 - 2009 - 2010

A digitális jövő térképe

A magyar társadalom és az internet

2005

W • I • P
World Internet Project

2005
ITHAKA-ITTK-TÁRKI

A magyar társadalom és az internet 2005 végén

Gyorsjelentés a World Internet Project
2005. évi magyarországi kutatás
eredményeiről

„A digitális jövő térképe”

A World Internet Project (WIP) 2005. évi megvalósítását a TÁRKI Alapítvány, az Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Részvénytársaság támogatta.

A magyarországi WIP kutatási programot az ELTE-ITHAKA, a BME ITTK és a TÁRKI Rt. közösen valósítja meg 2001 óta.

A nemzetközi kutatási program honlapját lásd:
www.worldinternetproject.org

A magyarországi kutatás honlapja a
www.wiphungary.hu címen tekinthető meg.

A kutatás adatbázisai elérhetők a TÁRKI Társadalomtudományi Adatbankból.

A kutatás vezetői:
Dr. Dessewffy Tibor (ELTE ITHAKA) és
Dr. Fábíán Zoltán (TÁRKI)

A jelentést készítették:
Bognár Éva, Fábíán Zoltán, Galács Anna

A kutatási jelentés kiadását az INFONIA Alapítvány / BME ITTK gondozta.

Felhívjuk figyelmét, hogy a tavalyi jelentés az ideitől eltérő módszerekkel készült, így az adatok összehasonlíthatósága korlátozott.

Felelős kiadó: Z. Karvalics László
Nyomdai előkészítés: Kiss és Társa Bt.

Tartalom

Bevezetés	5
Vezetői összefoglaló	6
<i>Háztartások infokommunikációs felszereltsége</i>	6
<i>A számítógép-használat terjedése</i>	6
<i>Az internethasználat diffúziója és a hazai digitális egyenlőtlenségek</i>	7
<i>Az internethasználat helye</i>	7
<i>Mire használják az internetet?</i>	7
<i>Miért nem használják a világhálót a nem használók?</i>	7
<i>Az internet és egyéb médiumok</i>	8
<i>Az internetes kereskedelem fejlődése</i>	8
<i>Jobbá teszik-e az új technológiák a világot?</i>	8
A háztartások hozzáférése az infokommunikációs eszközökhöz	9
<i>Számítógép és internet az otthonokban</i>	9
<i>Vezetékes telefon, kábeltelevízió és mobiltelefon</i>	14
<i>A számítógép-használat elterjedtsége a magyar társadalomban</i>	15
Az internethasználat magyarországi terjedése és a hazai digitális megosztottságok	17
Az internethasználat helye és gyakorisága	20
Mire használják az internetet?	21
<i>Miért nem használják az internetet?</i>	26
<i>Az internet és más médiumok mint információszerzési és szórakozási források</i>	28
<i>Az internetes kereskedelem fejlődése</i>	29
<i>Negatív tapasztalatok az internetezés során</i>	31
<i>Internetezés és tévézés a szülői vélemények tükrében</i>	32

<i>Modern technológiák: jobbá vagy rosszabbá teszik a világot?</i>	33
<i>Munkahelyi internet</i>	33
<i>A felhasználói tudás mértéke az internethasználók körében</i>	34
A kutatás ismertetése és módszertani leírása	36
Röviden a World Internet Projectről	39
A kutatást lebonyolító intézetek bemutatása	40

Bevezetés

A 2005. évben gyakorlatilag nem változott a számítógéppel rendelkező háztartások és az otthoni internet hozzáférések száma. Növekedett viszont a szélessávú szolgáltatásokat igénybevevők aránya. E tendenciák azt jelzik, hogy stabilizálódik a társadalom digitális megosztottsága. Az egyenlőtlenségek e dimenziója szerint egy egyharmad-kétharmad arányban megosztott társadalom képét lehet felrajzolni. A magyar társadalom kisebb része rendelkezik azzal a kompetenciával (digitális írástudás), egyéb erőforrásokkal és motivációval, amely az információs társadalomban való aktív részvételhez szükséges. A lakosság 60–70 százaléka jelenleg nem képes és nem motivált arra, hogy online eszközöket használjon. A hozzáférésben és használatban megmutató digitális megosztottságok pedig tovább erősítik a társadalmi egyenlőtlenségeket.

Szögezzük le, hogy a Magyarországnál fejlettebb országokban sem mindenki használja az internetet. Az EU 15 régi tagállamában a rendszeresen (hetente) internetezők aránya 41 százalék volt átlagosan 2004-ben. Az „éllovas” skandináv országokban, ahol társadalmi, kulturális, földrajzi és éghajlati okok miatt a legelterjedtebb az internet, sem érte el a használók aránya a 80 százalékot. Természetes, hogy lesznek olyanok, akik sosem fognak számítógépet használni, illetve számítógépen keresztül internetet használni.

De ne feledjük azt sem, hogy az internetre kapcsolódni nemcsak asztali vagy hordozható számítógépen keresztül lehet, hanem például mobiltelefonon és kézi számítógépen keresztül is. A médium viszont meghatározza a lehetséges felhasználási irányokat, beleértve az élmény minőségét, az interaktivitás és személyre szabhatóság szintjét.

A magyarországi helyzet azonban annyiban aggodalomra ad okot, hogy a deklarált politikai szándékok ellenére számottevő új felhasználói csoportok bevonása mindezülig sikertelen volt. A számítógép- és internethasználók arányának növekedési üteme elmarad az Európai Unió átlagától.

A dinamikusabb növekedéshez mára már sok feltétel adott. Az infrastruktúra fejlesztése jó ütemben haladt. 2004 végére a teljes magyar lakosság 70 százaléka olyan településen élt, ahol elérhető volt az ADSL szolgáltatás. A közösségi hozzáférési lehetőségek (az ún. e-Magyarország pontok) gombamód szaporodtak az elmúlt két év folyamán. A távközlési és internetszolgáltatási árak – bár nemzetközi összehasonlításban továbbra is magasak – csökkenő tendenciát mutatnak. A kormány jelentős támogatást nyújt az egyre olcsóbbá váló számítógépek beszerzéséhez (pl. Sulinet program).

Régi dilemma, hogy mi lesz, illetve mi lehet az az alkalmazás, felhasználási mód, amely az internetre csábítja a jelenleg távolmaradókat. Az elmúlt egy esztendőben egy régebb óta rendelkezésre álló technológia – az interneten keresztüli telefonálás (VoIP) – gyors ütemű térhódításának lehetünk tanúi világszerte. Az árérzékeny magyar fogyasztók számára is komoly vonzerőt jelenthet ez a technológia, különösen akkor majd, ha a telefonáláskor a felhasználó nem lesz majd a bekapcsolt számítógéphez kötve, hanem elterjednek olyan, az otthoni WiFi hálózathoz csatlakozó telefonkészülékek, melyek képesek lesznek mind az interneten, mind pedig a hagyományos (mobil- illetve vezetékös) hálózatokon keresztül hívások lebonyolítására. Egyébiránt a nemzetközi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az e-kormányzati és az elektronikus egészségügyi szolgáltatások azok, melyek új felhasználókat nagyobb számban az internet felhasználói közé vonzhatnak.

Vezetői összefoglaló

HÁZTARTÁSOK INFOKOMMUNIKÁCIÓS FELSZERELTSÉGE

- Magyarországon 2003 óta lényegében stagnál az otthoni számítógéppel rendelkező háztartások aránya. Valamivel kevesebb, mint a háztartások egyharmada (31 %) rendelkezik személyi számítógéppel. Az összes, 4 millió magyar háztartásra vetítve becslésünk szerint 1,25–1,35 millió háztartásban található legalább egy személyi számítógép.
- 2005 őszén az otthoni internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások aránya 15% volt.
- 2004 óta tovább növekedett az otthoni szélessávú hozzáférések aránya (az összes háztartást tekintve 10%). 2005-ben az összes otthoni hozzáférés kétharmada szélessávú volt. Internet-hozzáféréssel hozzávetőlegesen 600 ezer háztartás rendelkezett, ezen belül pedig 400 ezerre tehető a szélessávú internetet használó háztartások száma.
- A 4 millió magyar háztartásból jelenleg már közel 600 ezer rendelkezik otthoni internet-hozzáféréssel. A nem internetező 3,4 millió háztartásból 650 ezerben van személyi számítógép, ezek döntő hányada (kb. 620 ezer) elvileg *már képes* lett volna vagy mobiltelefonon, vezetékes telefonon, vagy pedig kábeltelevízió keresztül internetre csatlakozni.

	n	%	Összes háztartás (db)
Nincs otthoni internet	1721	85	3 409 604
<i>Ebből: Van számítógép</i>	328	16	649 826
<i>Ebből: Van mobil</i>	314	16	622 089
<i>Van vezetékes telefon</i>	207	10	410 103
<i>Van kábeltelevízió</i>	221	11	437 840
<i>Nincs számítógép</i>	1393	69	2 759 778
Van otthoni internet	299	15	592 372
Összesen	2020	100	4 001 976

A SZÁMÍTÓGÉP-HASZNÁLAT TERJEDÉSE

- Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy a PC-használók aránya stagnál: mind 2003-ban, mind 2004-ben az arány 37% körül mozgott, és 37 százalékos elterjedést mértünk 2005-ben is a 16 éves és idősebb lakosság körében. Ez az arány közel 3,1 millió főt tesz ki.
- A számítógép használatában iskolázottság és életkor szerint jelentős különbségek figyelhetők meg. A jövedelem szintén mutatott összefüggést a komputerhasználattal, a nem pedig kis mértékben jelzi előre a számítógép-használatot.

AZ INTERNETHASZNÁLAT DIFFÚZIÓJA ÉS A HAZAI DIGITÁLIS EGYENLŐTLENSÉGEK

- Hazánkban az internethasználat terjedése az elmúlt egy évben az adatok szerint megtorpant: a használók aránya nem nőtt. A 2005-ös WIP-felmérés szerint a valamely gyakorisággal internetezők aránya tavaly 25% volt. A rendszeresen (legalább hetente) internetezők aránya 22%, ami közel 1,9 millió internethasználót jelent a vizsgálat 8,4 millió fős alapsokaságára vetítve.
- A viszonylagosan alacsony használati arány egyben azt is jelenti, hogy a magyarországi internethasználók köre továbbra is igen homogén: más kifejezéssel élve hazánkban még mindig igen jelentős digitális megosztottság tapasztalható bizonyos változók mentén. Ezek közül a legfontosabb továbbra is az életkor és az iskolai végzettség. Ennek alapján kijelenthetjük, hogy az internet Magyarországon továbbra is főként a fiatalok és fiatal felnőttek, valamint a magasan képzettek technológiája.
- Az internethasználat terjedése szempontjából a jövedelmi helyzet is fontos tényező: továbbra is a magas jövedelműek használják nagyobb gyakorisággal ezt a technológiát.

AZ INTERNETHASZNÁLAT HELYE

- Hazánkban az otthoni internethasználat a legelterjedtebb, a használók 58 százaléka internetezik otthon (is), a második leggyakrabban említett helyszín a munkahely, jóval kevesebben használják a világhálót az iskolában illetve valamilyen más helyszínen.

MIRE HASZNÁLJÁK AZ INTERNETET?

- A használók körében a legelterjedtebb tevékenység a böngészőprogrammal információkeresés, a netezők 92 százaléka használta erre a világhálót az elmúlt egy évben.
- Ezen belül termékekről (82 százalék) keresnek információt a legtöbben, 59 százalék olvas újságot az interneten, a használók kicsit több mint fele böngészi közintézmények oldalait, 45 százalék pedig utazással kapcsolatos információ után kutat.
- Jóval kevesebb, 36 százalék azok aránya, akik egészségügyi információt keresnek az interneten. A különböző információk keresésénél kevésbé elterjedt ugyan, de jelentős a játékot, zenét, képet letöltők (42 százalék) és a chatelők aránya (40 százalék).
- Az előzőektől elmarad a hivatalos űrlapok letöltése, a szoftverletöltés és a netes álláskeresés, pályázatküldés (27, 25 illetve 23 százalék által végzett tevékenység), a legkevésbé elterjedt pedig az online űrlapok kitöltése és a bankügyek intézése, ezekkel a használók 16 illetve 13 százaléka foglalkozik.

MIÉRT NEM HASZNÁLJÁK A VILÁGHÁLÓT A NEM HASZNÁLÓK?

- Amint arra már tavaly is rámutattunk, az adatok azt mutatják, hogy az évek során egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a korábban egyértelműen vezető szerepet játszó materiális problé-

mákra utaló okcsoport mellett a motivációhiányra, érdektelenségre utaló indokok. Erre utalt, hogy a „nincs számítógépe” és a „túl drága” válaszok gyakorisága csökkent, míg a „nem érdeklő” és a „nincs rá szüksége” indokok szerepe jelentősebb lett.

- Idén egy különleges csoportban, a számítógépet használók, de nem internetezők körében külön is megvizsgáltuk a kérdést. Ebben a csoportban, ahogy az sejthető volt, kissé más az indokok sorrendje; a legfontosabb tényező, ami megakadályozza a csatlakozást, a technológia alkalmazásának ára: 32 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy azért nem használja az internetet, mert azt túl drágának ítéli. Ebben a körben sem elhanyagolható azonban a motivációhiányra utaló válaszok szerepe: kifejezetten hangsúlyos a „nincs rá szüksége” válaszok jelentősége (30%), de a „nem érdeklő” ok is érezhetően jelen van (16%).

AZ INTERNET ÉS EGYÉB MÉDIUMOK

- Az adatok szerint az internet a használók számára igen jelentős információforrás: a második helyen áll az egyébként mindkét csoportban (használók – nem használók) vezető televízió mellett. De az internetezők számára jelentősége felülmúlja a rádiót, a napi- és hetilapokét, valamint a könyveket. Mindez egyben arra is utal, hogy az internethasználat következtében nem csökken jelentős mértékben a többi médium jelentősége a használók számára. A többi információforrás ugyanolyan fontos, vagy csaknem hasonló jelentőséggel bír ennek a körnek, mint a nem használóknak. Az internet tehát a legtöbb esetben nem helyettesíti ezeket médiumokat, hanem felzárkózik melléjük mint újabb lehetőség.

AZ INTERNETES KERESKEDELEM FEJLŐDÉSE

- Az internetes vásárlás szerepe Magyarországon ugyan még mindig nem túl jelentős, de erősödő tendenciát mutat. 2005-ben a használók 19 százaléka nyilatkozott úgy, hogy szokott valamilyen gyakorisággal termékeket vagy szolgáltatásokat rendelni a világhálón keresztül.
- Az online fizetési módok tekintetében nem sok változás történt öt év alatt: a legnépszerűbb fizetési mód továbbra is a rendelés utáni utánvétellel való számlakiegyenlítés, aminek jelentősége az évek során nem hogy csökkent vagy stagnált volna, hanem nőtt. A hitelkártyával fizetők aránya nagyjából stagnáló: 20% körül mozog.

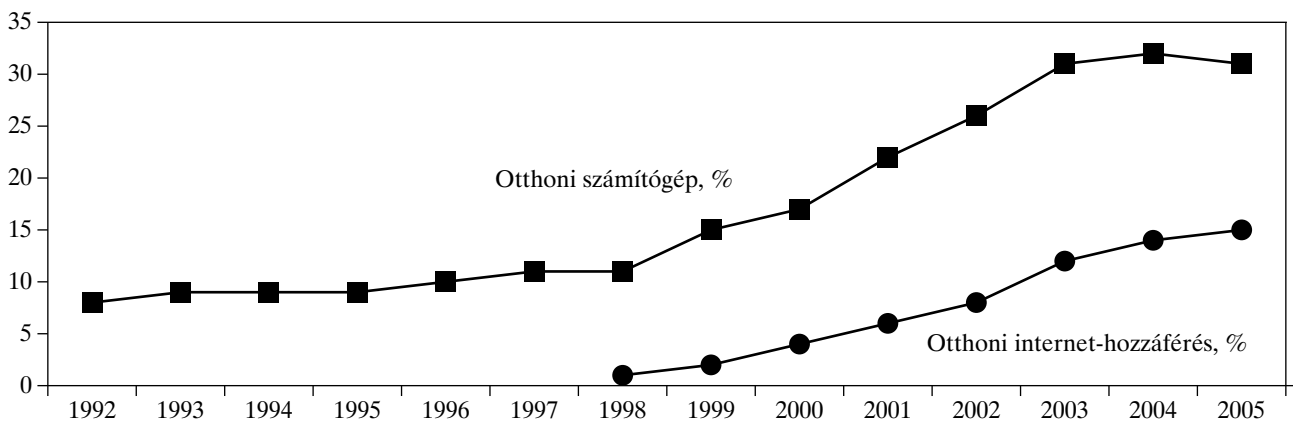
JOBBA TESZIK-E AZ ÚJ TECHNOLOGIÁK A VILÁGOT?

- Az évek során a tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyar lakosság általában pozitív fejleménynek tekinti az új technológiák terjedését. Idén is azt látjuk, hogy a teljes népesség 58 százaléka szerint az új technológiák jobba teszik a világot. Az internethasználók bizakodóbbnak mutatkoznak ebben a tekintetben, mint a nem használók.

A háztartások hozzáférése az infokommunikációs eszközökhöz

SZÁMÍTÓGÉP ÉS INTERNET AZ OTTHONOKBAN

1. ábra. Az otthoni számítógéppel és internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya, 1992–2005

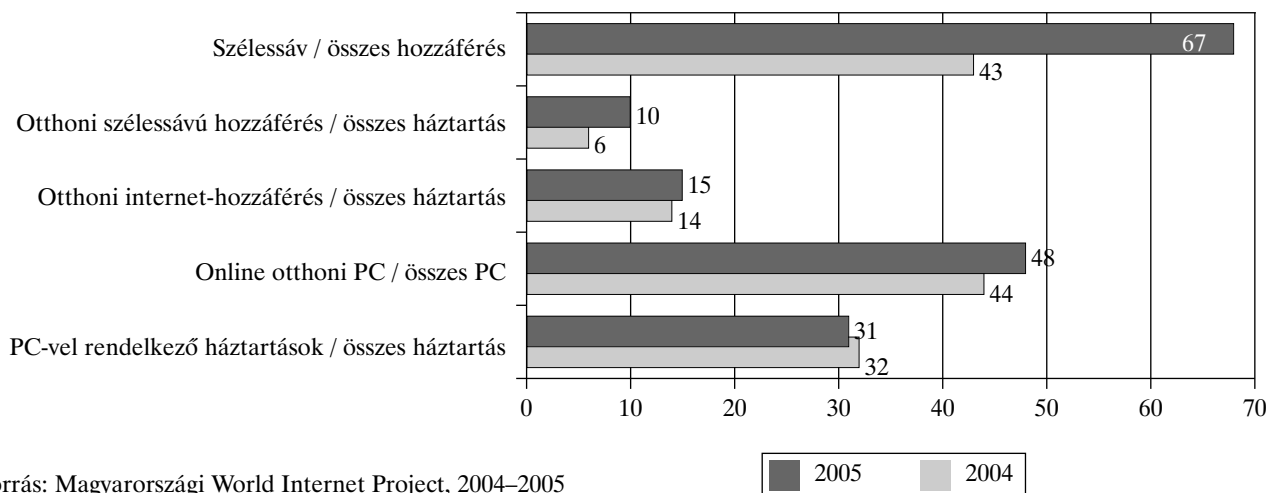
Forrás: TÁRKI Háztartásvizsgálatok, World Internet Project magyarországi megvalósítása.
Megjegyzés: összes háztartás=100 % az adott évben.

Magyarországon 2003 óta lényegében stagnál az otthoni számítógéppel rendelkező háztartások aránya. Valamivel kevesebb, mint a háztartások egyharmada (31 %) rendelkezik személyi számítógéppel. (Ez a tény azért is magyarázatot kíván, mert az utóbbi években jelentősen csökkent a számítógépek ára, valamint a kormányzat a SULINET program keretében ösztönözni kívánta az otthoni számítógépek terjedését. Feltételezhető, hogy az említett program előnyeit azok tudták igénybe venni, akik már eleve rendelkeztek otthon számítógéppel.) Az összes, 4 millió magyar háztartásra vetítve becslésünk szerint 1,25–1,35 millió háztartásban található legalább egy személyi számítógép.

A stagnáló otthoni személyi számítógép penetrációval nyilvánvalóan összefügg, hogy az elmúlt egy esztendőben az otthoni internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások aránya (15 %) sem növekedett jelentősebb mértékben.

Tovább növekedett viszont az otthoni szélessávú hozzáférések aránya (az összes háztartást tekintve 10%-ra). 2005-ben az összes otthoni hozzáférés kétharmada (67%-a) volt szélessávú. Internet-hozzáféréssel hozzávetőlegesen 600 ezer háztartás rendelkezett (a háztartások 15%-a), ezen belül pedig kb. 400 ezerre tehető a szélessávú internetet használó háztartások száma (2. ábra).

2. ábra. Az otthoni számítógép- és internet-hozzáférés fő mutatói, 2004–2005 (százalékok)

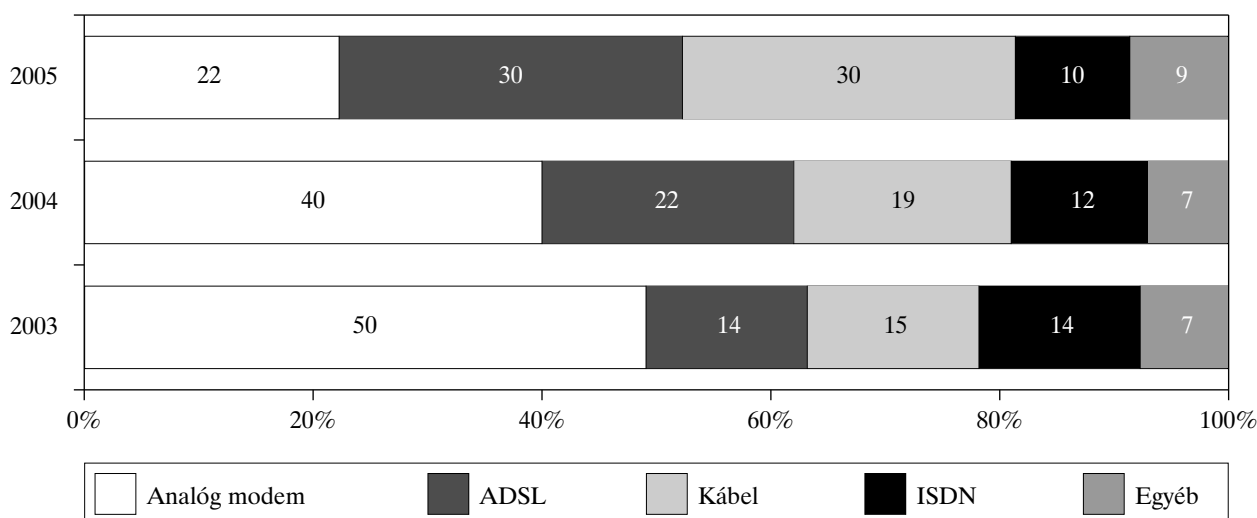

Forrás: Magyarországi World Internet Project, 2004–2005

Az összes otthoni online kapcsolatnak ma már kissé több mint ötödét (22%) teszik ki az analóg betárcsázós modemek, míg két évvel korábban ez arány 50 százalék volt (3. ábra). Az igazi (társadalompolitikai és üzleti) kihívás ma már nem az, hogy a keskenysávon internetezőket átcsábítsák a szélessávú felhasználók táborába, hanem az új felhasználók bevonása. Ennek azonban jelenleg a háztartások alacsony számítógéppel való ellátottsága kemény korlátot szab.

Az otthoni számítógéppel való ellátottság alapvetően a háztartások kulturális és anyagi tőkétől, valamint a háztartások demográfiai összetételétől függ. Lényegében ez mondható el az otthoni internet-hozzáférés esetében is, annyival kiegészítve, hogy ez esetben figyelembe kell venni a lakóhely infrastrukturális fejlettségét is, amely mind regionálisan, mind pedig település-

3. ábra. Az otthoni internethozzáférések megoszlása a kapcsolat típusa szerint, 2003–2005 (százalékok)

Forrás: Magyarországi World Internet Project.

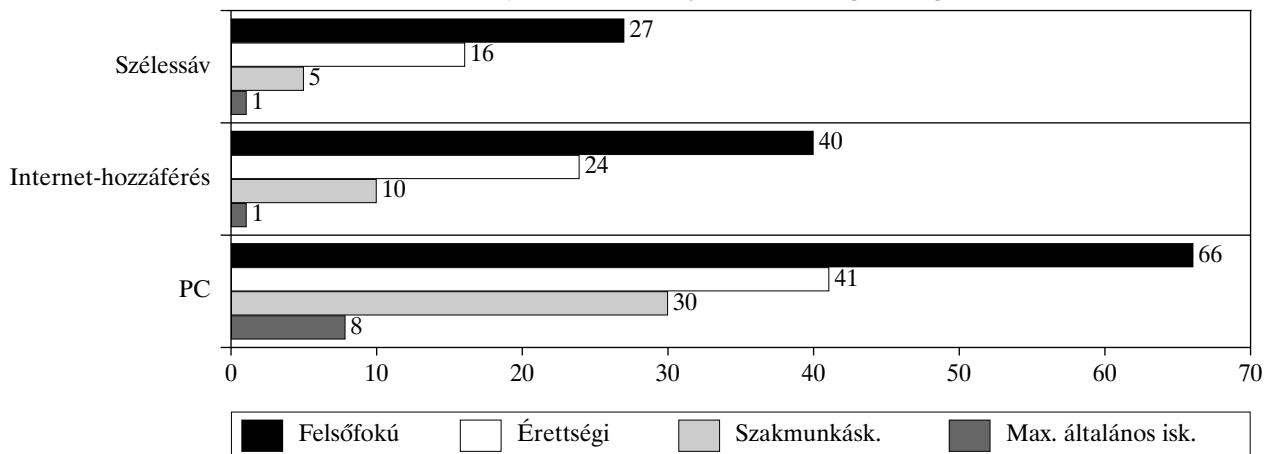
Megjegyzés: összes otthoni Internet-hozzáféréssel rendelkező háztartás=100 % az adott évben.

Társadalmi és demográfiai változók hatása az otthoni számítógéppel való ellátottságra és az otthoni internet-hozzáférésre

Vizsgált tényezők	Függő változók szerinti eredmények		
	Otthoni számítógép	Otthoni internet-hozzáférés	Otthoni szélessávú hozzáférés
Háztartásfő iskolai végzettsége	+++	+++	+++
Lakóhely, település típusa	NS	+++	++
Háztartás jövedelmi helyzete	+++	+++	+++
Háztartás mérete	+++	+++	+++
Háztartásfő életkora	+++	++	++
Háztartásfő osztályhelyzete	+++	++	+/NS

Megjegyzés: +++: Erős hatás, ++: Közepes hatás, +: Gyenge hatás, NS: nincs jelentős hatás.

4. ábra. Az otthoni számítógéppel, valamint (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya a háztartásfő iskolai végzettsége szerint, 2005

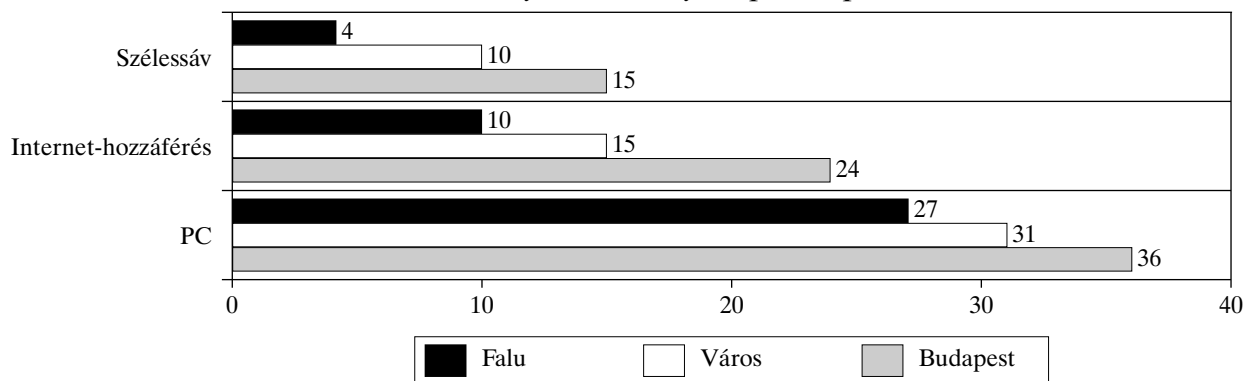
típusonként eltérő lehet. A fentebbi táblázat többváltozós elemzések eredményét foglalja össze. Az elemzésekben azt vizsgáltuk, hogy a háztartások (háztartásfők) társadalmi és demográfiai jellemzői miként befolyásolják annak a valószínűségét, hogy a háztartás rendelkezik-e számítógéppel és szélessávú internet-hozzáféréssel.

Bár a vizsgált tényezők szinte kivétel nélkül jelentős hatást gyakorolnak, az egyes esetekben erősségük és irányuk eltérő. Például a már említett települési különbségek másként hatnak az otthoni internet-hozzáférés és a szélessávú internet-hozzáférés esetében.¹ Az életkori hatások sem monoton módon érvényesülnek. A háztartásfő életkorát vizsgálva ugyanis a középkorúak relatív előnye tűnik ki az internet-hozzáférés esélyét tekintve.

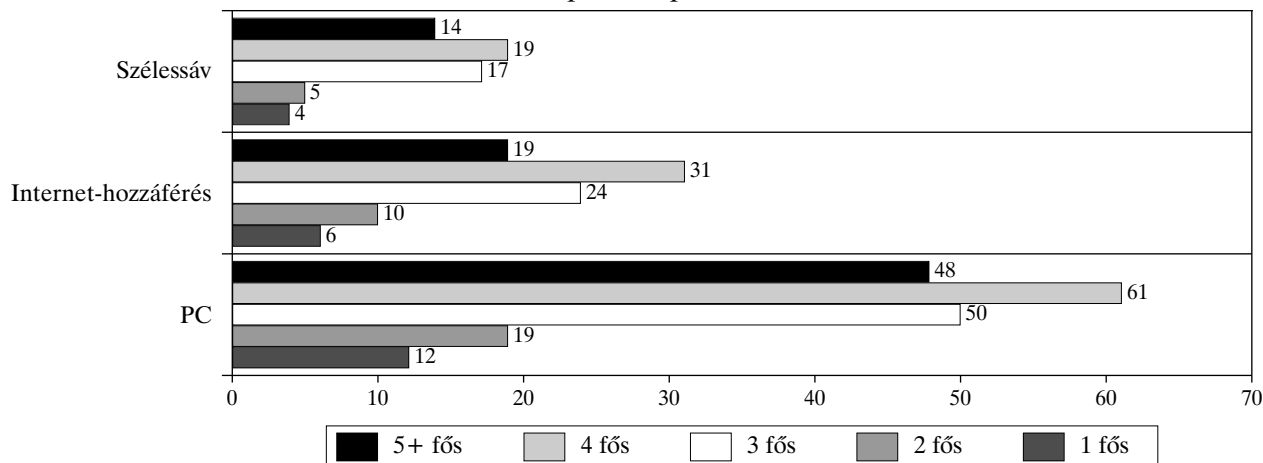
Az elemzés részleteinek ismertetésétől a jelen keretek között eltekintünk. Bemutatjuk viszont az összefüggések irányát ábrák segítségével.

¹ A főváros–város–falú települési hierarchia érvényesülni látszik mind az otthoni számítógép, mind pedig az internet-hozzáférés vonatkozásában. Figyelembe véve azonban a települések eltérő társadalmi-demográfiai összetételét ez a hatás már nem szignifikáns az otthoni számítógép elterjedtségét vizsgálva. A szélessáv esetében pedig már nem érvényesül lényeges különbség a főváros és az egyéb városok között, feltételezhetően az infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően.

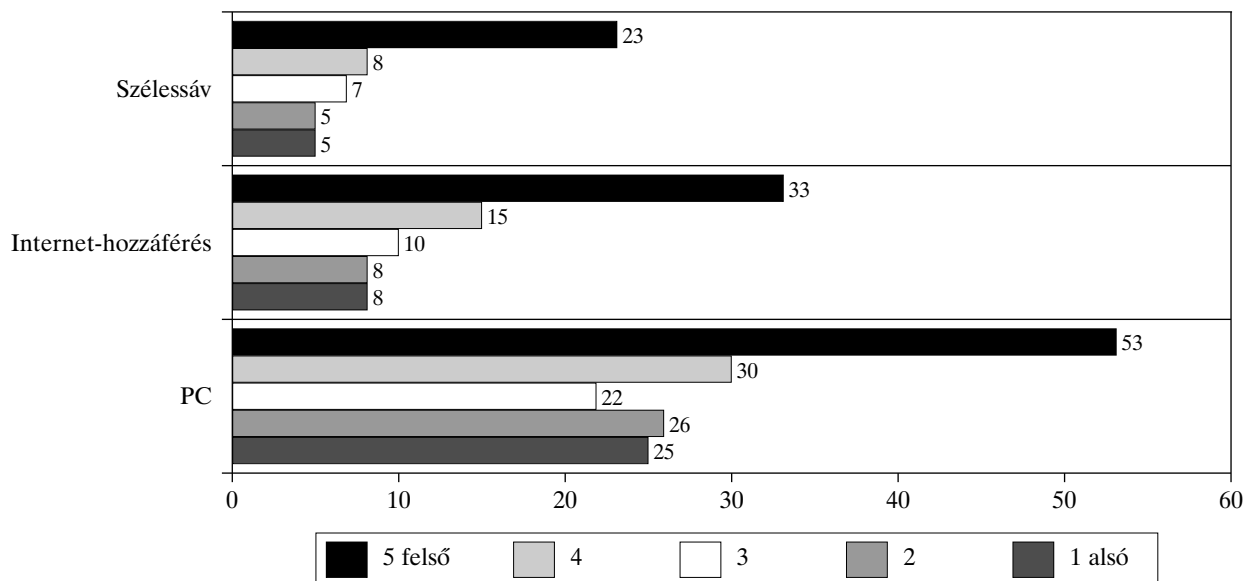
5. ábra. Az otthoni számítógéppel, (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya a lakóhely település típusa szerint, 2005

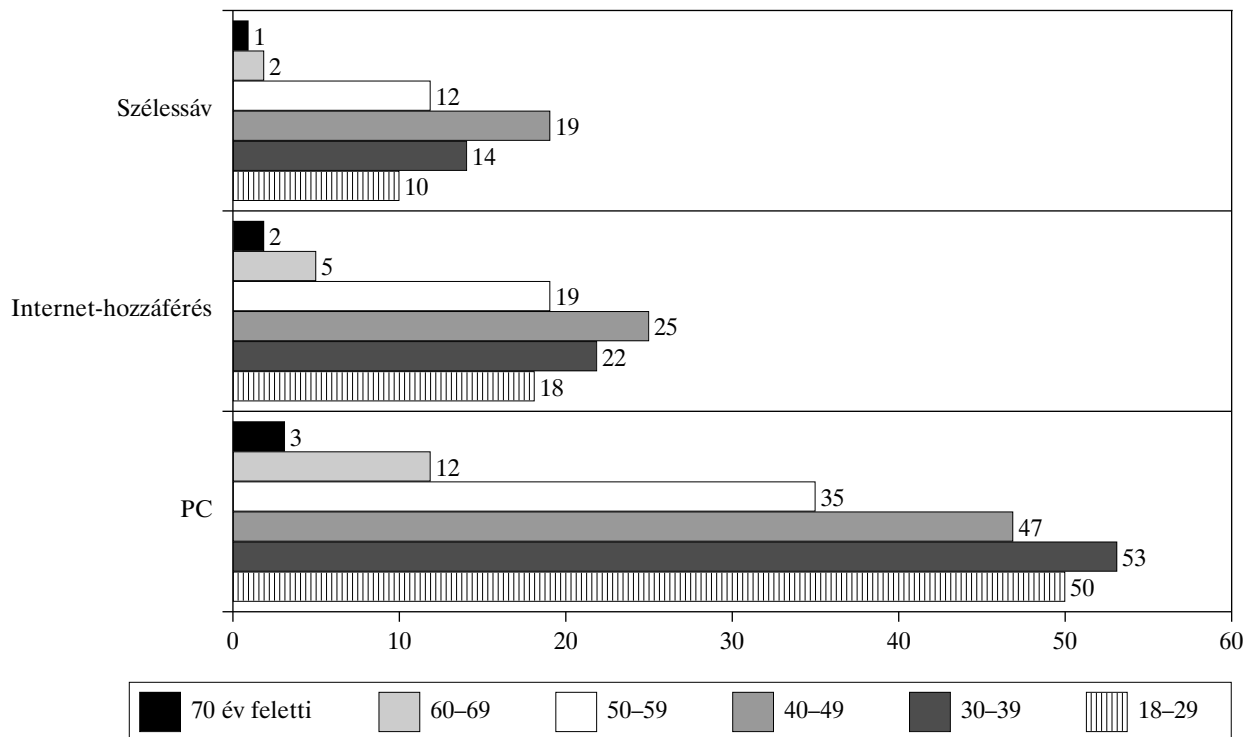
6. ábra. A számítógéppel és (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások aránya a háztartás mérete szerint képzett csoportokban, 2005

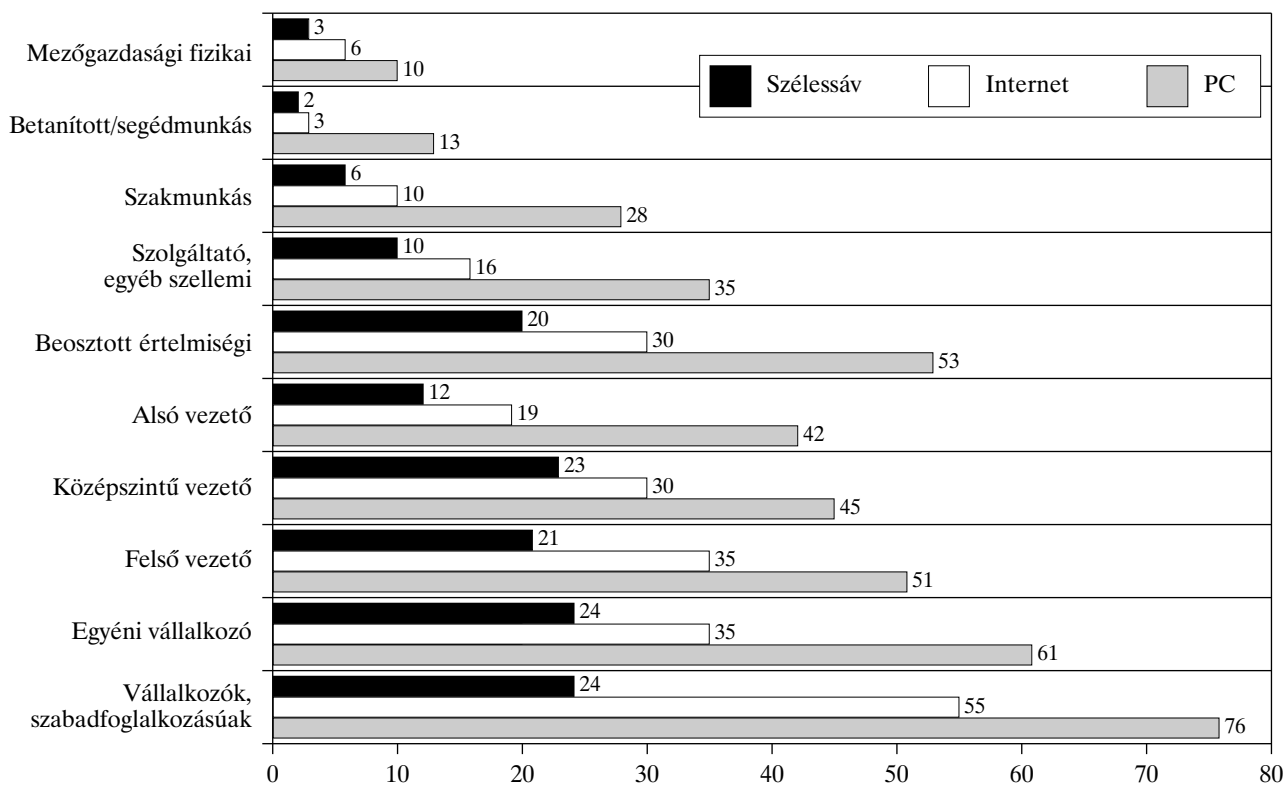
7. ábra. Az otthoni számítógéppel, (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya az egy főre jutó jövedelem ötödökben, 2005

8. ábra. Az otthoni számítógéppel, (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya a háztartásfő korcsoportja szerint, 2005

9. ábra. Az otthoni számítógéppel, (szélessávú) internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások százalékos aránya a háztartásfő osztályhelyzete szerint, 2005

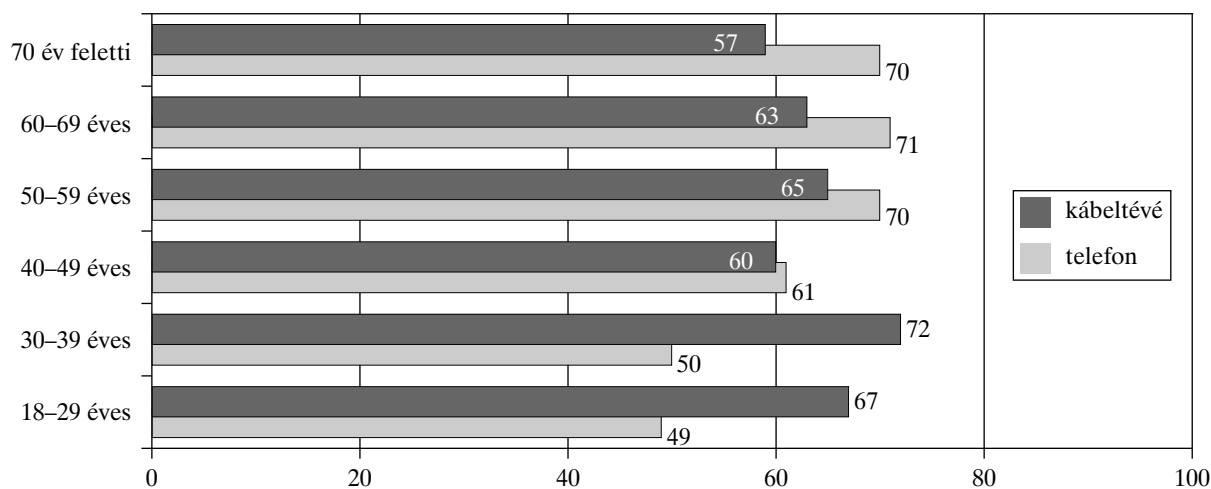
VEZETÉKES TELEFON, KÁBELTELEVÍZIÓ ÉS MOBILTELEFON

Az otthoni internet-hozzáférések több, mint 90 százaléka vezetékes telefonvonalon (analóg modem, ADSL, kábel) vagy kábeltelevízió keresztül valósul meg. A mobiltechnológia gyors fejlődése miatt a jövőben a mobiltelefonok is fontos szerepet játszhatnak az internet elérésében. A háztartások 74 százalékában volt legalább egy háztartástagnak mobiltelefonja, de jelenleg még csak a háztartások néhány (2%) százaléka használja a készüléket arra, hogy a számítógépével elérje a világhálót. (Ebben az arányban természetesen nem szerepelnek azon WAP használók, akik az internetről töltenek le tartalmakat mobiltelefonjukra.)

Vezetékes telefonvonal 2005 őszén a magyar háztartások 63,5 százalékában volt. A Nemzeti Hírközlési Hatóság számítása szerint 2005. októberében ez az arány 67,7 százalék volt.² (Ez az eltérés levezethető abból, hogy az NHH 3,8 millió háztartásra vetítette a rendelkezésre álló adatokat, miközben a legfrissebb KSH adatok szerint a háztartások száma 4 millió.)

A WIP kutatás 2005. évi adatai szerint kábeltelevízióval ugyanolyan arányban (63,5) rendelkeztek a háztartások, mint vezetékes telefonnal.³ A kábeles háztartások aránya azonban növekvő tendenciát mutat, míg a vezetékes telefon penetrációja csökkenő. Az előbbi elterjedtsége 6 százalékponttal nőtt, az utóbbi 4 százalékponttal csökkent.

10. ábra. A vezetékes telefonnal és kábeltelevízióval rendelkező háztartások százalékos aránya a háztartásfő korcsoportja szerint, 2005

Mind a kábeltelevízió, mind pedig a vezetékes telefon hasonló összefüggéseket mutat a társadalmi és demográfiai háttérváltozókkal, mint az otthoni számítógép- és az internet-hozzáférés. Lényeges eltérést jelent azonban, hogy az idősebb (50 év feletti) háztartásfőjű családokban az átlagnál nagyobb arányban van hagyományos telefon és a kábeltelevízió elterjedtsége sem mutat szoros összefüggést a családfő életkorával.

² Forrás: NHH. 2005 október. Vezetékes gyorsjelentés – megtekintve 2006. 01. 31.

³ A kábeltelevíziós háztartások arányát a WIP kutatás enyhén „felülméri”, mivel a kutatás kérdőívében nem az előfizetésre kérdezzünk, hanem az infrastruktúra meglétére („van-e kábeltelevízió csatlakozásuk?”). A KSH adatai szerint, 2004-ben 2.047.027 kábeltelevízió előfizetés volt. A WIP 2004. évi kutatás adatai szerint 2.280 ezer háztartásban volt bevezetett kábel, azaz a háztartások 57 százalékában (vö. KSH. 2005. Kábeltelevízió-szolgáltatások Magyarországon, 2003–2004.)

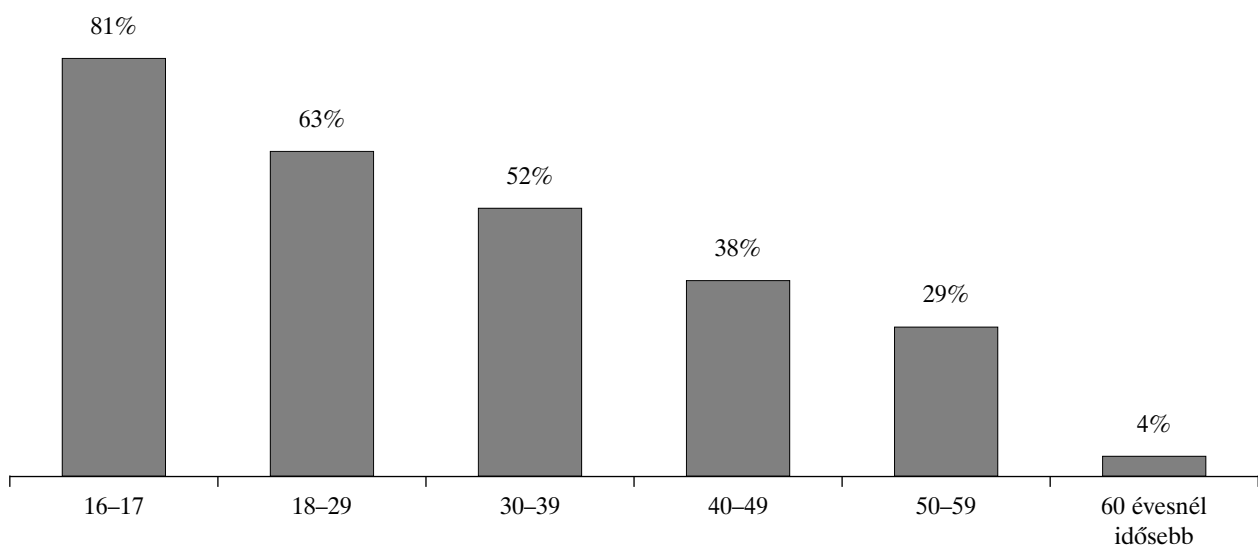
A SZÁMÍTÓGÉP-HASZNÁLAT ELTERJEDTSÉGE A MAGYAR TÁRSADALOMBAN

A következőkben a számítógép-használattal kapcsolatos megfigyeléseket közöljük.

Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy azok aránya, akik használnak PC-t, stagnál: mind 2003-ban, mind 2004-ben az arány 37% körül mozgott, és 37 százalékos elterjedést mértünk 2005-ben is.

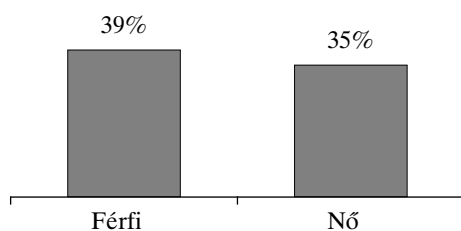
Az alábbiakban arra a kérdésre keressük a választ, hogy az egyes demográfiai változók mentén milyen különbségek fedezhetők fel a számítógép-használók arányában.

11. ábra. Számítógép-használók aránya a különböző korcsoportokban, 2005

A számítógép-használók aránya (csakúgy, mint az internetezőké) igen eltérő a különböző életkori csoportokban. Az életkor növekedésével nagymértékben csökken a számítógép-használók aránya: míg a 16-17 évesek között 81, a 60 évesnél idősebbek között csupán 4 százalék használ számítógépet, ez az érték rendkívül alacsony. Természetesen az adatokból nem eldönthető, hogy a megfigyelt összefüggés mennyiben életkori és mennyiben úgynevezett kohorszhatás; feltehető, hogy a most fiatal generáció tagjai nem fognak felhagyni a komputerhasználattal életkoruk növekedésével. Ez esetben hosszú távon csökkenni fog az életkor és a számítógép-használat közötti erős összefüggés.

12. ábra. Számítógép-használók aránya nemek szerint, 2005

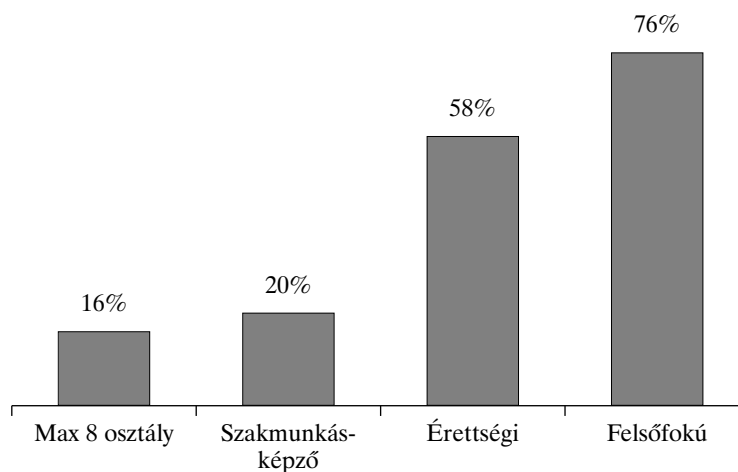

A számítógépet nem ugyanolyan arányban használják a férfiak és a nők (39 illetve 35 százalék a két csoportban a használók aránya) de a négy százalékos eltérés a két csoport között nem mondható jelentősnek.

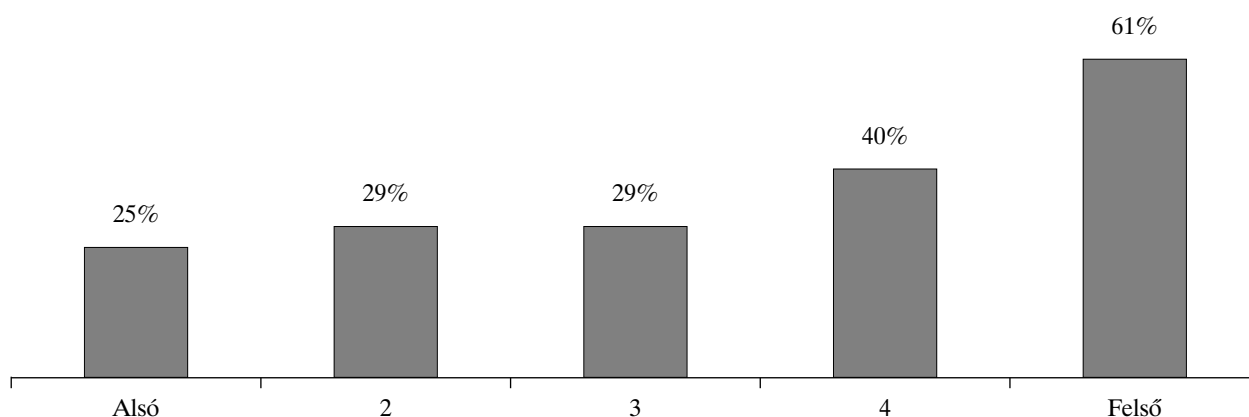
Az iskolai végzettség meghatározó a számítógép használatában: jóval nagyobb valószínűséggel használ komputert az, aki magas iskolai végzettséggel rendelkezik, mint az, aki alacsonnyal. A két szélső csoport (a felsőfokú végzettségű és a legfeljebb 8 osz-

tályt végzett) közötti 60 százalékos eltérés kifejezetten nagy, különösen, ha számításba vesszük, hogy az alacsony iskolai végzettségűek között vannak azok is, akiknek ez nem a végső iskolai végzettségük, csupán még nem fejezték be a tanulást. Ők fiatal életkoruknál fogva még inkább felfelé módosítják a csoportban a számítógép-használók arányát. Az érettségivel rendelkezés látszik a leginkább vízválasztónak: ez a fokozat 38 százalékkal növeli a valószínűségét annak, hogy valaki számítógép-használók közé tartozzon.

13. ábra. Számítógép-használók aránya a legmagasabb iskolai végzettség alapján képzett csoportokban, 2005

14. ábra. Számítógép-használók aránya a különböző jövedelmi csoportokban, 2005

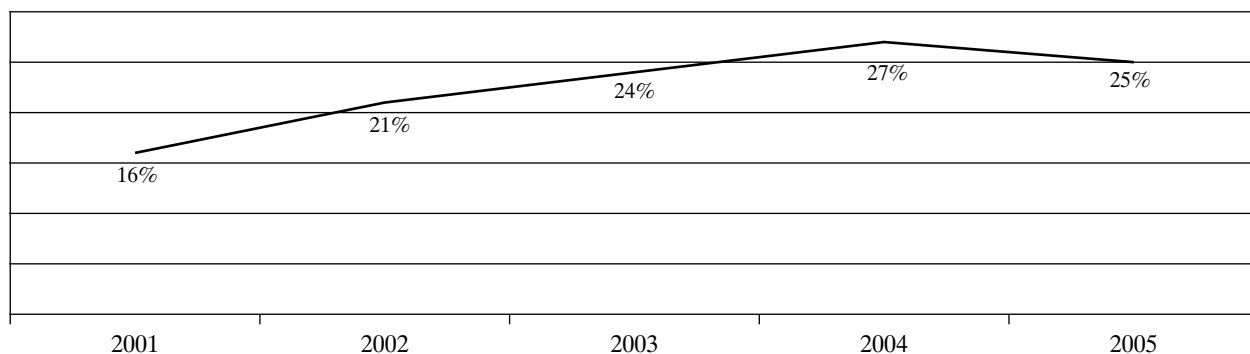
Öt csoportba osztottuk a válaszolókat jövedelmük alapján. Az így kapott csoportokban a számítógép-használat aránya különböző ugyan, de jelentősnek a harmadik és negyedik, illetve a negyedik és ötödik jövedelmi csoport közötti különbség nevezhető. Érdekes módon az első három kvintilisbe tartozók nagyon hasonló arányban használnak komputert (25, 29, illetve 29 százalék), viszont a következő jövedelmi lépcsők megkétszerezik a használat valószínűségét. Tehát a jövedelem egy bizonyos szint felett bizonyul meghatározónak.

A számítógép használatában tehát iskolázottság és életkor szerint jelentős különbségek figyelhetők meg, a jövedelem is mutatott összefüggést a komputerhasználattal, a nem pedig kis mértékben jelzi előre a számítógép-használatot.

Az internethasználat magyarországi terjedése és a hazai digitális megosztottságok

Hazánkban az internethasználat terjedése az elmúlt egy évben az adatok szerint megtorpant: a használók aránya nem nőtt. A 2004-es WIP-felmérés szerint a valamely gyakorisággal internetezők aránya a 16 éves és annál idősebb korosztályban 27% volt, ez az arány 2005-ben csupán 25%. A két százalékpontos csökkenés valószínűleg nem visszaesést jelent (a különbség mértéke hibahatáron belüli és adódhat az eltérő módszertani megfontolásokból is),⁴ de tény, hogy a világháló használóinak aránya nem növekedett. A diffúzió alakulása az elmúlt években sem volt dinamikusnak mondható (15. ábra), de stagnálást most először tapasztaltunk.

15. ábra. Internethasználók arányának változása (2001–2005) a 16 éves és annál idősebb magyarországi lakosok körében

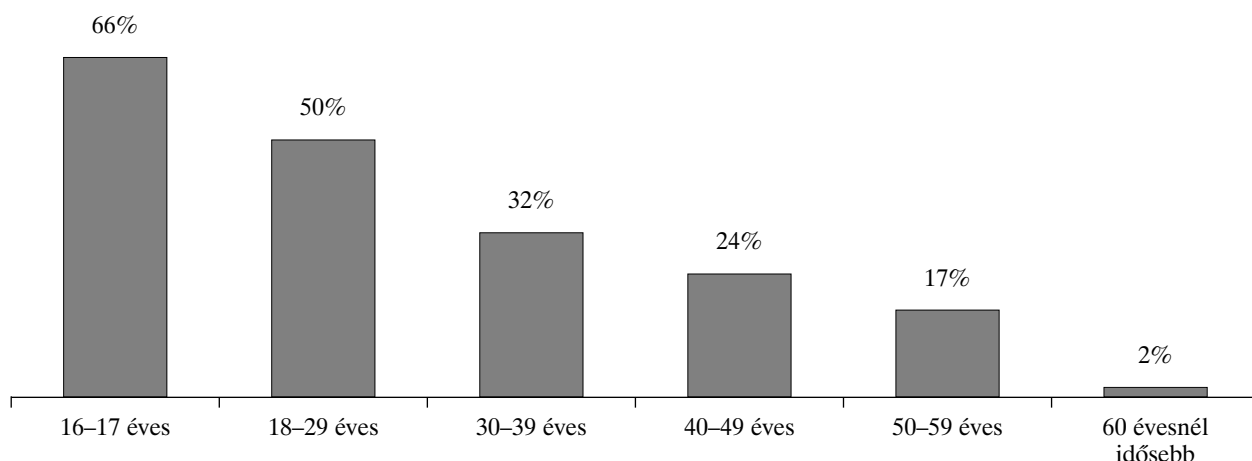

A viszonylagosan alacsony használati arány egyben azt is jelenti, hogy a magyarországi internethasználók köre továbbra is igen homogén: más kifejezéssel élve hazánkban még mindig igen jelentős digitális megosztottság tapasztalható bizonyos változók mentén. Ezek közül a legfontosabb továbbra is az életkor és az iskolai végzettség.

Amint azt a következő ábrán jól láthatjuk, a fiatalabb korosztályok jóval előrébb járnak a világháló technológiájának adaptálásában, mint az idősebbek. A 16–17 évesek és a 18–29 évesek körében a használók aránya kétszer annyi, vagy több mint az átlag, de még a 30–39 évesek esetében is átlag feletti használói arányról beszélhetünk. Ezzel szemben a 40–49 évesek csoportjában már átlag alatti arányszámmal találkozunk, a legidősebbek körében pedig csupán 2% a netezők aránya.

⁴ A minta statisztikai hibája a háztartásokra vonatkozóan 95 százalékos valószínűséggel maximum $\pm 2,5$ százalékos, személyekre vonatkozóan maximum ± 2 százalékos. Az ún. statisztikai hiba a vizsgálat mintavételén alapuló módszeréből adódik, nagysága a minta elemszámától és a megfigyelt változó eloszlásától függ.

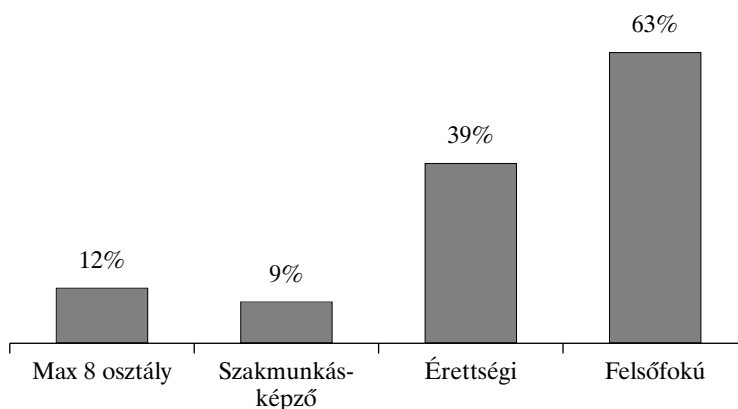
16. ábra. Az internethasználók aránya a kor szerint képzett csoportokban, 2005

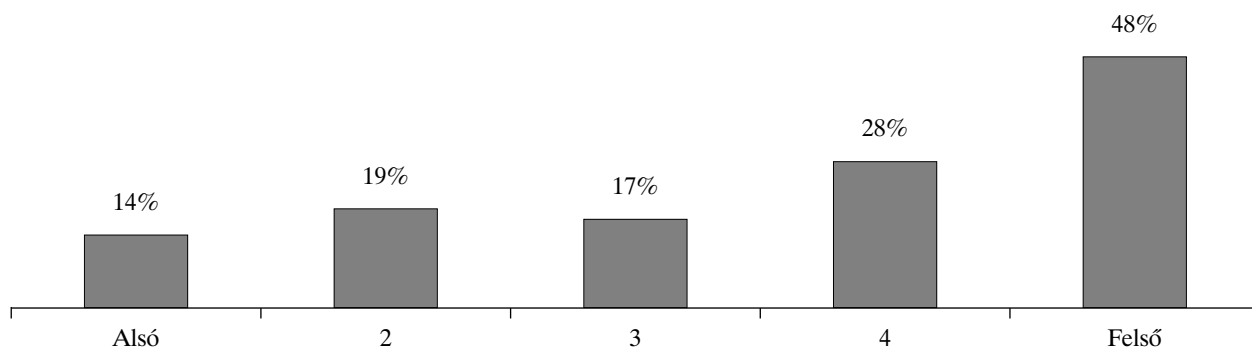
Hasonlóan erőteljes különbségeket találunk, ha az iskolai végzettség változója szerint vizsgáljuk meg a kérdést. Ez a magyar társadalomban hagyományosan igen hangsúlyos megosztó dimenzió ebben az esetben is lényeges egyenlőtlenségeket generál. Az ábra alapján kijelenthetjük, hogy hazánkban az internet továbbra is a magasan képzettek technológiája: míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők és az érettségizettek átlag feletti arányban használók, a szakmunkásképző bizonyítvánnyal és általános iskolai végzettséggel bírók az átlagosnál jóval kisebb mértékben használják a világhálót.

Az internethasználat elterjedtségét tekintve a jövedelmi helyzet sem közömbös: továbbra is a magas jövedelműek használják nagyobb gyakorisággal ezt a technológiát.

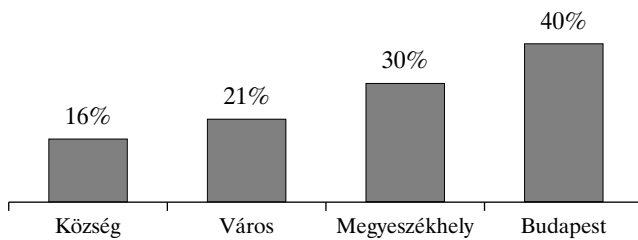
17. ábra. Az internethasználók aránya a legmagasabb iskolai végzettség alapján képzett csoportokban, 2005

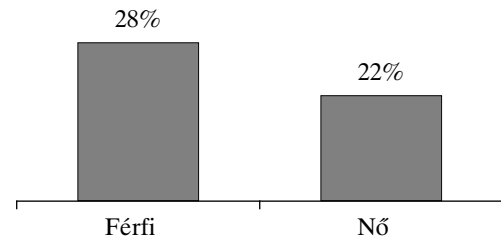
18. ábra. Az internethasználók aránya az egy főre jutó háztartási jövedelem kvintilisei szerint képzett csoportokban, 2005

19. ábra. Internethasználók aránya a lakhelyként szolgáló település típusa szerint, 2005

20. ábra. Internethasználók aránya a férfiak és a nők körében, 2005

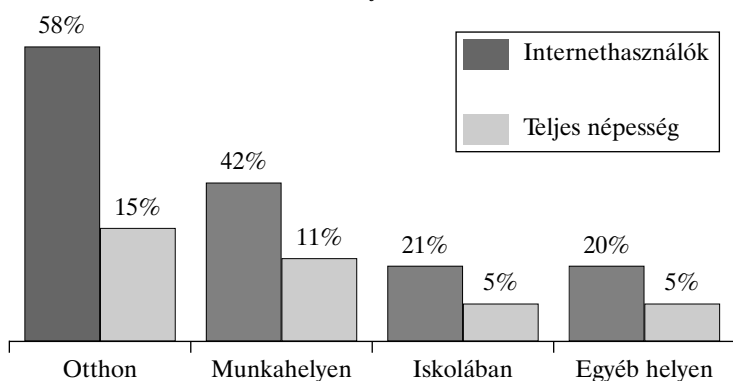
A legfelső csoportban a használók aránya 48%, de az arányszám már a következő jövedelmi csoportban is csak éppen hogy meghaladja az átlagot, a legalsó három jövedelmi kategóriában pedig jócskán alulmúlja azt.

Az internethasználatot a jelek szerint erősen meghatározza továbbá az is, hogy valaki milyen besorolású településen él. A használók aránya a fővárosban a legmagasabb, de a megyeszékhelyen is viszonylag magas. Jóval kisebb arányszámokkal találkozunk a kisebb városok és különösen a községek esetében.

Csakúgy, mint a korábbi években, a legkisebb egyenlőtlenséget generáló alapváltozó továbbra is a nem. Bár van érzékelhető különbség a nők és a férfiak között a világháló adoptálásának mértékében, ez korántsem olyan nagymértékű egyenlőtlenség, mint amit a korábbiakban, az egyéb alapváltozók esetében tapasztaltunk.

Az internethasználat helye és gyakorisága

21. ábra. Hol használja az internetet? 2005

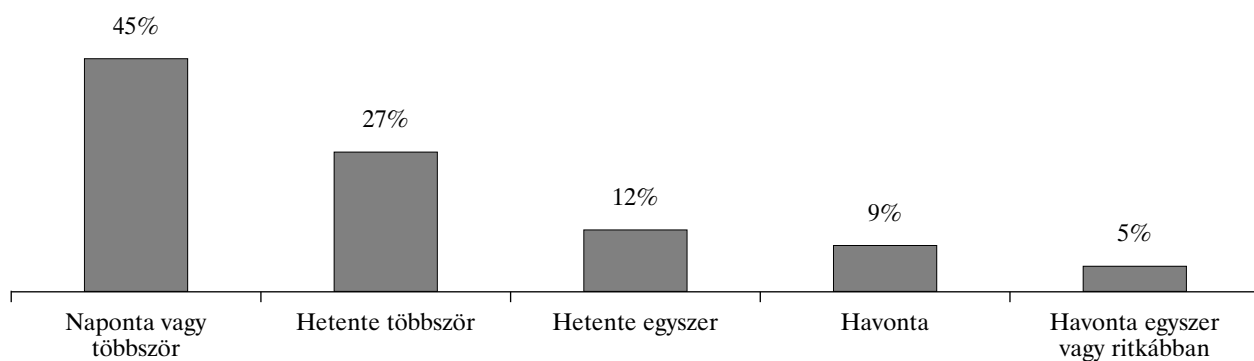

Az internethasználattal kapcsolatos mutatók közül az egyik legfontosabb, hogy a használók hol férnek hozzá és hol használják a világhálót. A használat helyét az ábrán tanulmányozhatjuk: a felhasználók több helyszínt is megjelölhettek, ahol használják az internetet. Az otthoni internethasználat a legelterjedtebb, 58 százalék internetezik otthon (is), ami azt jelenti, hogy a teljes népesség 15 százaléka szokta böngészni

otthonában a világhálót. A második leggyakrabban említett helyszín a munkahely, jóval kevesebben használják az iskolában illetve valamilyen más helyszínen.

A használók 45 százaléka naponta, 27 százaléka hetente többször internetezik. Mindössze 14 százalék használja heti rendszerességnél ritkábban a világhálót.

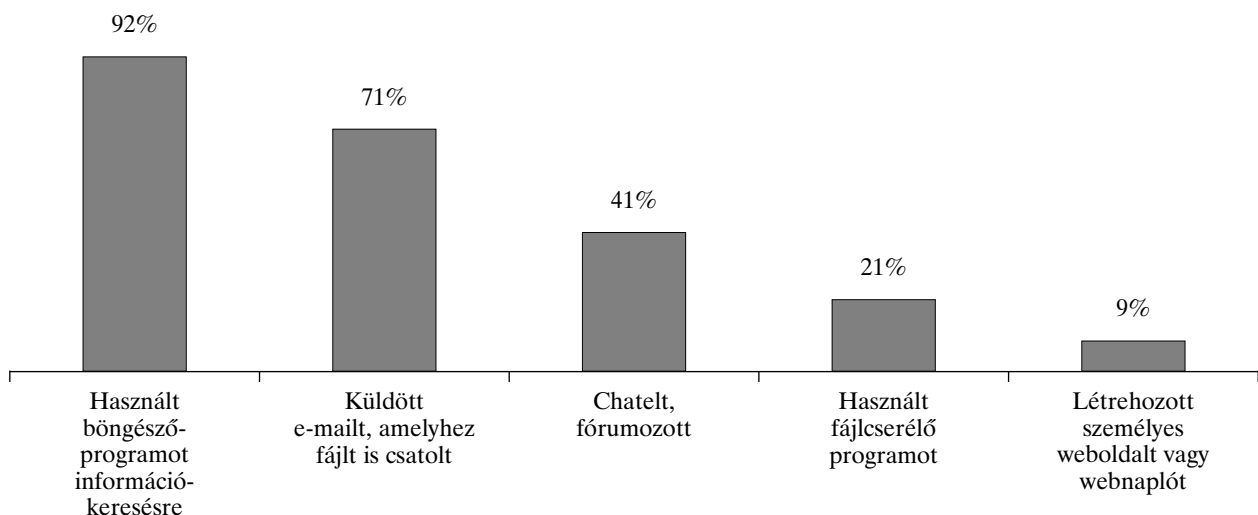
22. ábra. Milyen gyakran használja az internetet (az internethasználók körében), 2005

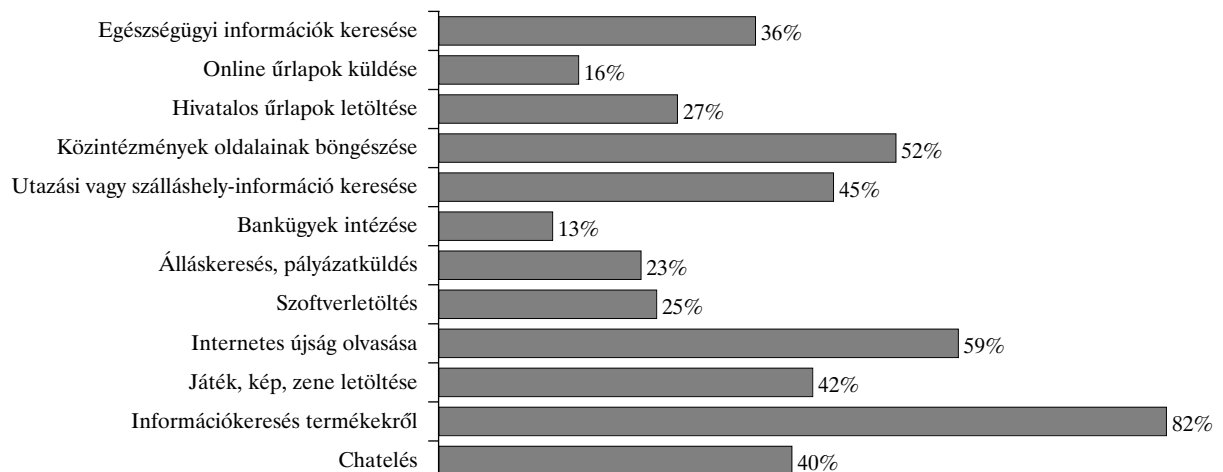
Mire használják az internetet?

Az elsődleges egyenlőtlenségen túl (amely az internetet használók és nemhasználók közötti különbségre utal), az internethasználók közötti különbségeket is fontosnak tartja a szakirodalom, amit a második szintű egyenlőtlenség fogalmával illet. A második szintű egyenlőtlenség utalhat többek között az internetkapcsolat minőségére, a használat helyére vagy a felhasználó kompe-

23. ábra. Az alábbi tevékenységeket az elmúlt egy évben végzők aránya, 2005

24. ábra. Végezte-e az alábbi internetes tevékenységeket az elmúlt három hónapban magánemberként? 2005

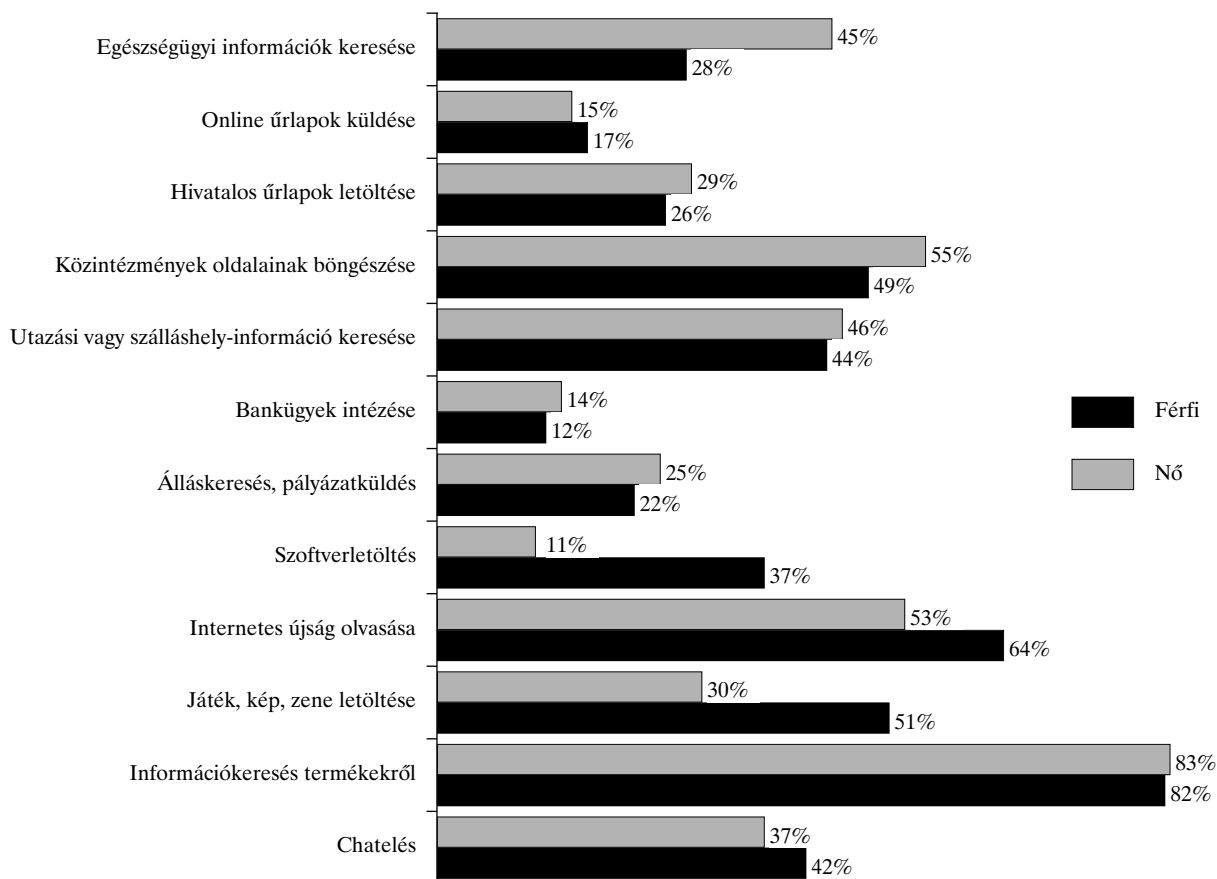

tenciájára. Az alábbiakban azzal foglalkozunk, mire használják az internetet azok, akik használják, és milyen különbségek figyelhetők meg ebben bizonyos háttérváltozók szerint.

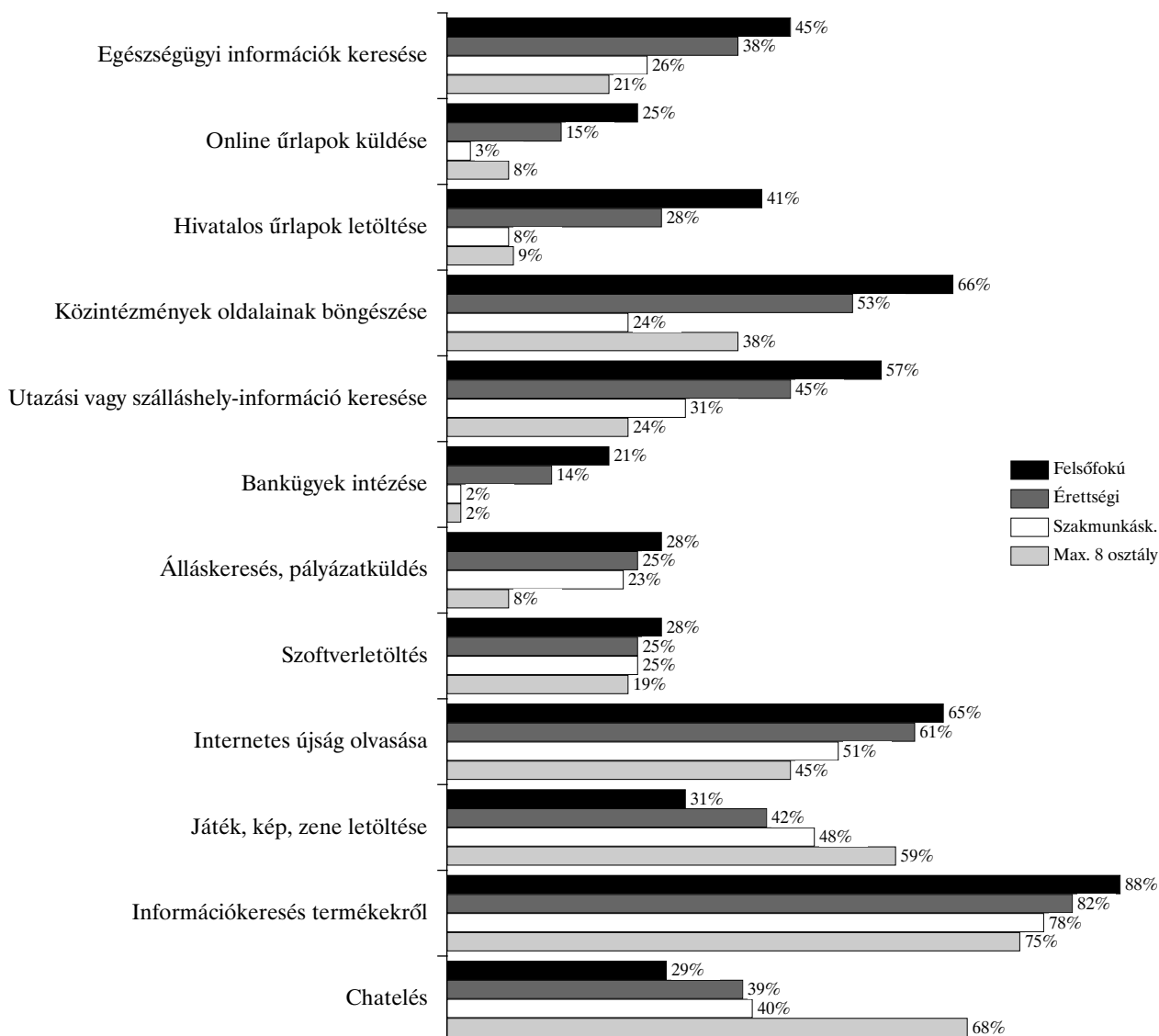
A kutatás során kétféleképpen kérdeztük a használókat a neten végzett tevékenységükről: az egyik kérdés arra vonatkozott, hogy az elmúlt egy évben, a másik pedig arra, hogy magánemberként az elmúlt három hónapban végezte-e az adott tevékenységet. A 23. ábra az elmúlt egy évben végzett tevékenységekre vonatkozik. A használók körében a legelterjedtebb tevékenység a böngészőprogrammal információkeresés, a netezők 92 százaléka használta erre a világhálót az elmúlt egy évben. 71 százalék küldött olyan e-mailt, amelyhez fájl is csatolt, a kommunikáció más formájával (chat, fórum) 41 százalék élt. Minden ötödik felhasználó használt fájlcsereelő programot, 9 százalék pedig maga hozott létre internetes tartalmat személyes weboldal vagy webnapló formájában.

Kicsit más tevékenységekre, az elmúlt három hónapra és magánemberként végzett tevékenységre vonatkozott a másik kérdésünk. A legtöbbször által végzett tevékenység az információkeresés, azon belül termékekről (82 százalék) keresnek információt a legtöbben, 59 százalék olvas újságot az interneten, a használók kicsit több mint fele böngészi közintézmények oldalait, 45 százalék pedig utazással kapcsolatos információ után kutat. Jóval kevesebb, 36 százalék azok aránya, akik egészségügyi információt keresnek az interneten. A különböző információk keresésénél kevésbé elterjedt ugyan, de jelentős a játékot, zenét, képet letöltők (42 százalék) és a chatelők aránya (40 százalék). Az előzőktől elmarad a hivatalos űrlapok letöltése, a szoftverletöltés és a netes álláskeresés, pályázatküldés (27, 25 illetve 23 százalék által végzett tevékeny-

25. ábra. Végezte-e az alábbi internetes tevékenységeket az elmúlt három hónapban magánemberként? – arányok a férfiak és nők között, 2005, %

26. ábra. Végezte-e az alábbi internetes tevékenységeket az elmúlt három hónapban magánemberként? – arányok a iskolai végzettség szerinti csoportokban, 2005, %

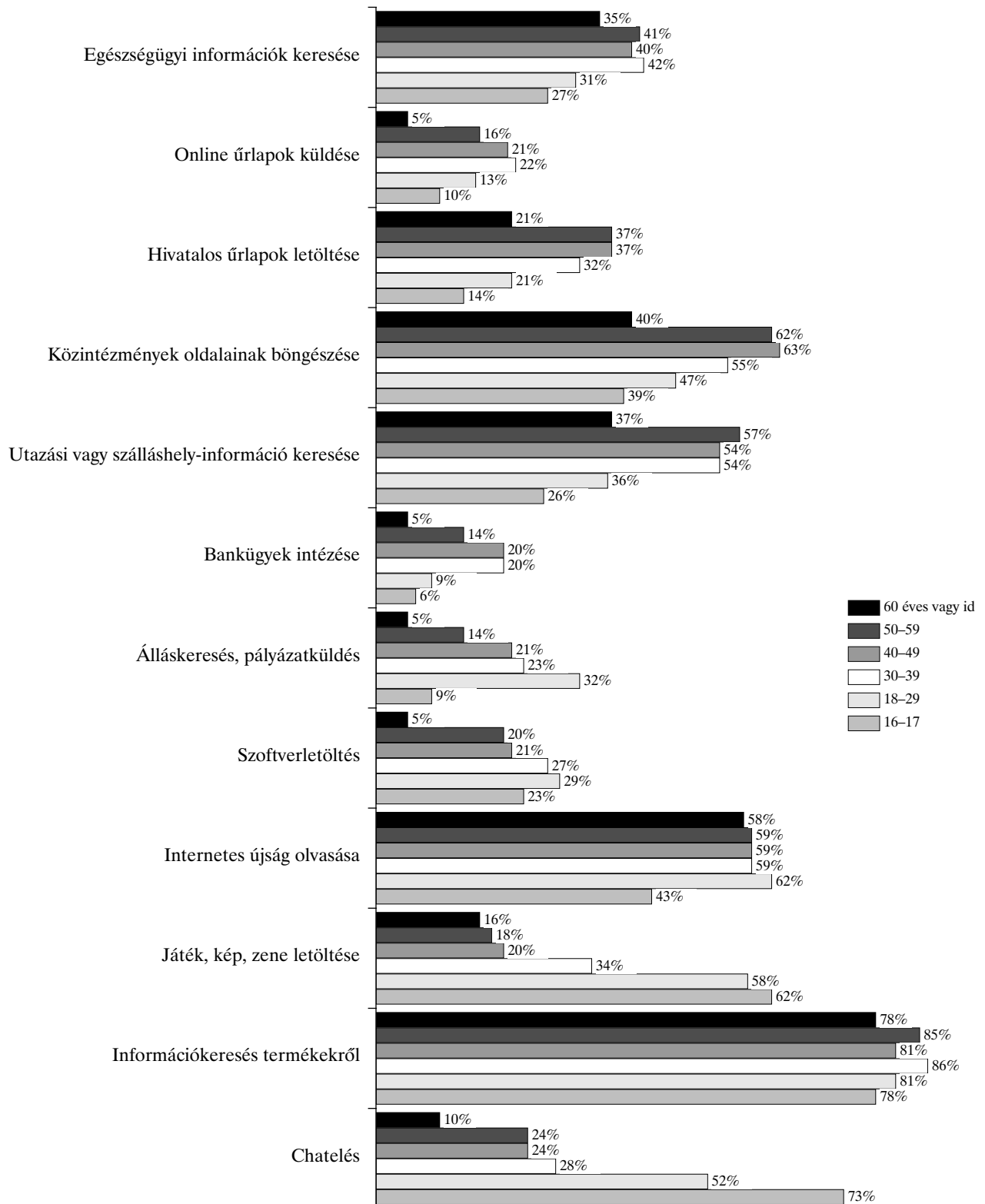

ség), a legkevésbé elterjedt pedig az online űrlapok kitöltése és a bankügyek intézése, ezekkel a használók 16 illetve 13 százaléka foglalatostokodik.

Feltehetően a különböző társadalmi csoportokban, illetve a internetezők különböző csoportjaiban más és más ezeknek a tevékenységeknek az elterjedtsége. A továbbiakban ezt vizsgáljuk.

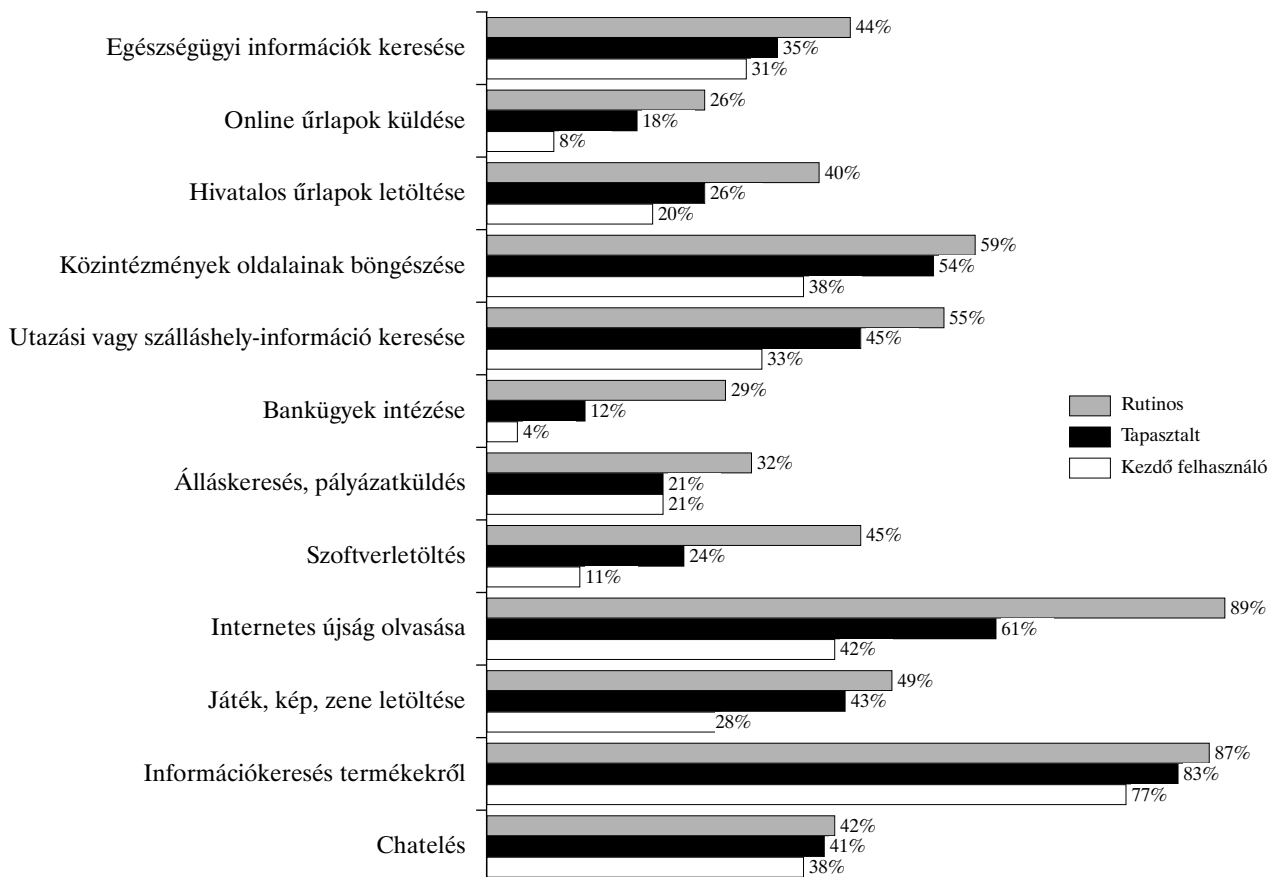
A férfiak és nők használata néhány ponton eltér, de a tevékenységek nagy részét hasonló arányban végzik. A legnagyobb különbség a szoftver- illetve a játék, zene, képletöltés tekintetében mutatkozik: ezek a férfiak körében jóval elterjedtebbek, mint a nők között (szoftvert a férfiak 37 százaléka, játékot, zenét, képet több mint fele tölt le, míg a nők mindössze 11 illetve 30 százaléka használja erre az internetet). Jelentős a különbség az egészségügyi információk keresésében, ez jóval elterjedtebb a nők, mint a férfiak körében; 17 százalékkal nagyobb azon nők aránya, akik végzik ezt a tevékenységet, mint a férfiaké. Említésre érdemes eltérés a két csoport között, hogy a férfiak körében elterjedtebb az internetes újságok olvasása. A többi tevékenység elterjedtsége hasonló a két csoportban.

27. ábra. Végezte-e az alábbi internetes tevékenységeket az elmúlt három hónapban magánemberként? – arányok az életkor szerinti csoportokban, 2005, %

A legmagasabb iskolai végzettség szerint négy csoportra osztottuk az internethasználókat. Fontos megjegyezni, hogy különösen a fiatalok esetében a rögzített iskolai végzettség nagy valószínűs-

28. ábra. Végezte-e az alábbi internetes tevékenységeket az elmúlt három hónapban magánemberként?
Arányok a tapasztaltság szerinti csoportokban, 2005, %

séggel nem a végleges, például a maximum nyolc osztályt végzettek közé kerültek a középiskolások. Az ábra azt mutatja, hogy egyes tevékenységet milyen arányban végeznek az egyes csoportokban. Leolvasható az ábráról, hogy kevés kivételtől eltekintve minél magasabb az iskolai végzettsége valakinek, annál nagyobb valószínűséggel végzi a felsorolt internetes tevékenységeket. A legnagyobb különbség a közintézmények oldalainak böngészése, a hivatalos űrlapok letöltése, az utazással kapcsolatos információ keresése, az egészségügyi információ keresése és az internetes újságok olvasása terén figyelhető meg. Bankügyeket az érettségivel nem rendelkezők elenyésző arányban intéznek interneten (2 százalék), az ennél magasabb iskolai végzettségűek 14 illetve 21 százaléka használja erre az internetet. Fordított irányú összefüggés (minél magasabb az iskolai végzettség, annál kevésbé elterjedt tevékenység) található a chatelés és a játék-, zene-, képletöltés esetében. Míg a legfeljebb nyolc osztályt végzettek 68, a felsőfokú végzettségűek 29 százaléka chatel (a már említett életkori hatásnak itt feltehetően nagy jelentősége van). Hasonlóan nagy az eltérés (59 százalék szemben a 31-gyel) a játék-, zene- és képletöltés tekintetében.

A 27. ábra az életkor és az internethasználat összefüggését mutatja. A középső három korcsoport (30 és 59 év közöttiek) körében a legtöbb tevékenység elterjedtsége hasonló, a legfiatalabbak és legidősebbek azonban számos esetben jelentősen eltérő valószínűséggel használják az internetet az adott célra, mint a többi csoport. Ilyen a chatelés, ami a 16–17 évesek között igen elterjedt, 73 százalékuk chatelt az elmúlt három hónapban, míg egy korcsoporttal feljebb már csak 52 százalék ez az érték, a 60 évesnél idősebbek között pedig minden tizedik használja erre

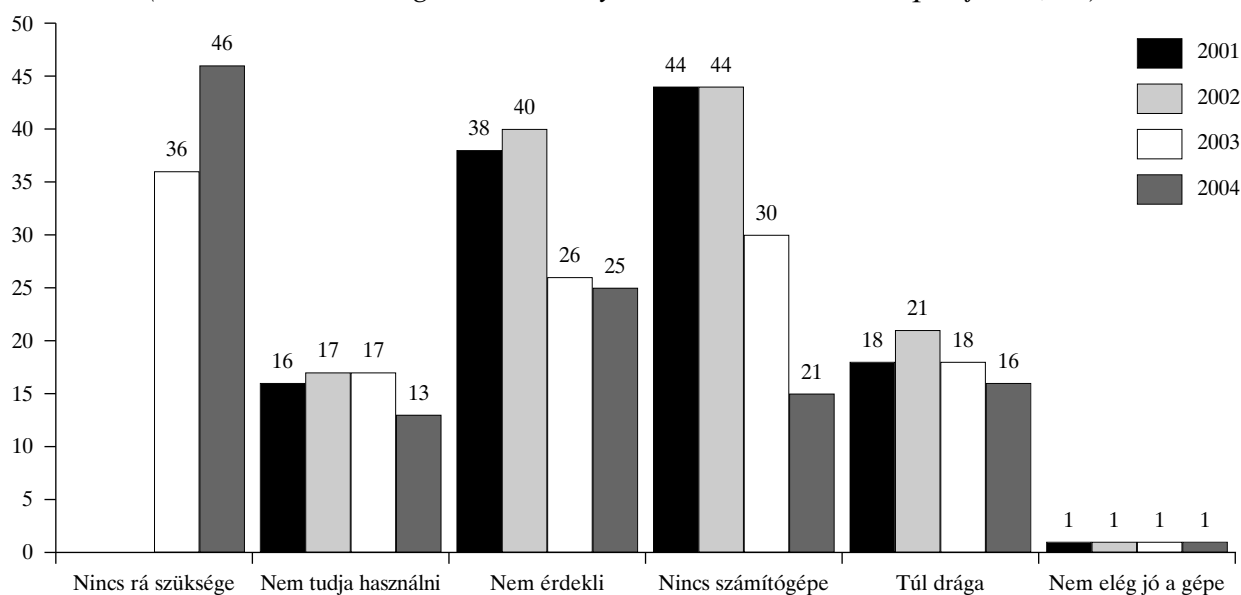
az internetet. Hasonló mintázatot mutat a játékok, zenék, képek letöltése, ez a két tevékenység kifejezetten a fiatalokra jellemző. Ezzel szemben az utazással kapcsolatos információk keresésére, a közintézmények oldalainak böngészésére vagy a hivatalos űrlapok kitöltésére inkább a középkorúak használják az internetet. A legidősebb korcsoportba tartozók körében az összes felsorolt tevékenység, különösen a chatelés és a letöltések az átlagosnál kevésbé elterjedtek.

A fenti ábra azt mutatja, hogy milyen összefüggés van aközött, hogy valaki mennyi ideje, és hogy mire használja az internetet. Megfigyelhetjük, hogy az összes tevékenységre igaz, hogy minél tapasztaltabb felhasználó valaki, annál nagyobb valószínűséggel végzi. Viszont míg bizonyos tevékenységek esetében az eltérés a különböző ideje internetezők között csekély (ilyen a chatelés, információkeresés termékekről), addig vannak olyan használati módok, amelyek sokkal jellemzőbbek a tapasztalt felhasználókra, mint a kezdőkre. Az internetes újság olvasása például a tapasztaltak között 89, a kezdők között 42 százalékos elterjedtségű. Természetesen a tapasztaltság összefügg más változókkal (életkor, iskolai végzettség), az adatokból nem lehet előre jelezni, hogy a tapasztalat növekedésével hogyan változik az internethasználat.

Miért nem használják az internetet?

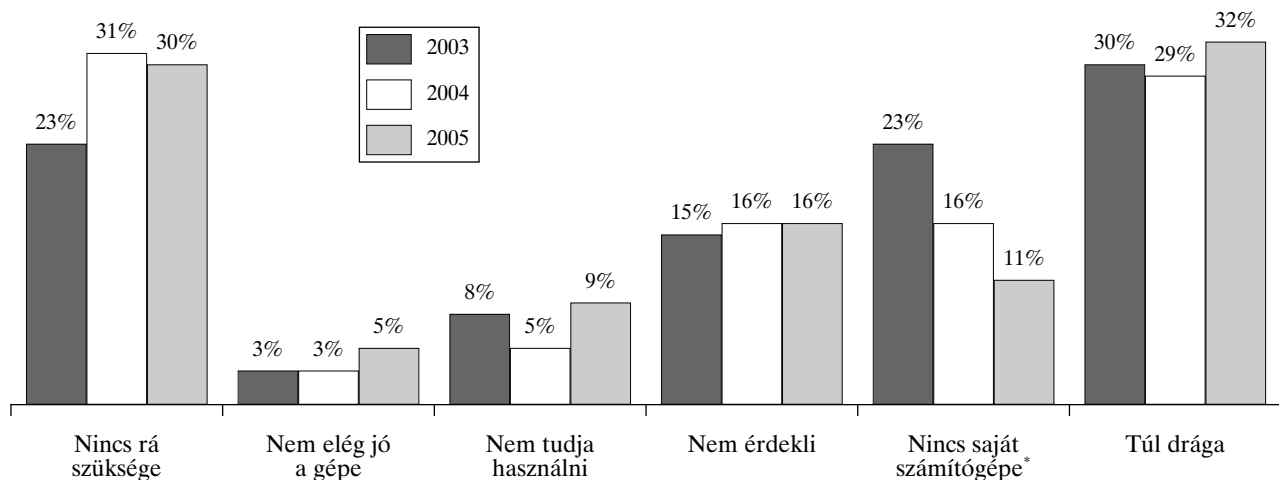
A WIP-kutatások mindig is nagy figyelmet szenteltek annak a kérdésnek a tisztázására, hogy miért nem használják a távolmaradók az internetet. Évről évre felmértük a nemhasználat indokait és ezen indokok hangsúlyának változását. Amint arra már tavaly is rámutattunk, az adatok azt mutatják, hogy az évek során egyre nagyobb hangsúlyt nyertek (a korábban egyértelműen vezető szerepet játszó materiális problémákra utaló okcsoport mellett) a motivációhiányra, érdektelenségre utaló indokok. Erre utalt, hogy a „nincs számítógépe” és a „túl drága” válaszok gyakorisága csökkent, míg a „nem érdeklí” és a „nincs rá szüksége” indokok szerepe jelentősebb

29. ábra. Miért nem használja az internetet? 2001–2004
(Az adott választ megnevezők aránya a nem használók csoportjában, %)*

* A nincs rá szüksége kategória csak 2003 óta szerepel. Nyilvánvaló, hogy a nem érdeklí válaszok 2002-ről 2003-ra tapasztalható erőteljes csökkenését az új kategória megjelenése is indokolja.

30. ábra. Miért nem használja az internetet?
A 16 éves és idősebb nem internetező számítógép-használók körében, 2003–2005

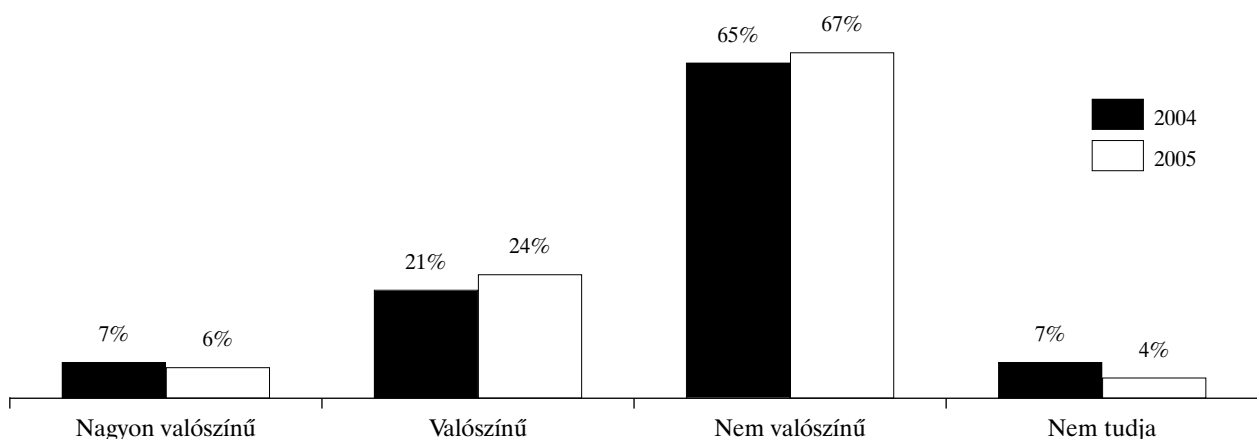
* Nem minden számítógépet használó válaszadó rendelkezik saját, önálló géppel, így az internet nem használatának az is oka lehet, hogy a felhasználónak nincs saját gépe, ott pedig, ahol számítógépet használ, nincs internet hozzáférés. Ez esetben a saját gép hiánya az internet használat akadályá.

lett. Fontos oknak tűnt fel ezek mellett folyamatosan a kompetenciahiányra utaló „nem tudja használni” válasz is. Az egyéb lehetőségek, mint például a „túl sok pornográf tartalom”, félelem a hitelkártya csalásoktól, vírusoktól és a személyes adatokkal való visszaéléstől, valamint általában a technikától, egyik évben sem képviseltek jelentős visszatartó erőt.

2005-ben egy különleges csoport esetében vizsgáltuk meg a kérdést: azokat helyeztük a középpontba, akik bizonyos értelemben már elindultak a technológia adaptálásához vezető úton, és külön vizsgáltuk a számítógépet használók, de nem internetezők körét. Ennek a csoportnak az elemzése azért is lényeges, mert ezek azok az emberek, akik minden bizonnyal a legkönnyebben csatlakoznának a netezők köréhez, és akik esetében egy esetleges kormányzati ösztönzőprogram kidolgozásakor elképzelhető, hogy speciális igényeket kell figyelembe venni. Könnyen előfordulhat ugyanis, hogy ez a réteg egészen más hátráltató erőkkel találkozhat, mint a nem használó népességnek az a köre, amely nem is számítógépezik.

Amint az a 30. ábrán jól látható, sejtésünk beigazolódtott. A számítógép-használó, de nem internetezők körében a legfontosabb tényező, ami megakadályozza a csatlakozást, a technológia alkal-

31. ábra. Mennyire valószínű, hogy egy éven belül rendszeres internethasználó lesz?
(a számítógépet használó, de nem internetező válaszadók körében) 2004–2005

mazásának ára: 32 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy azért nem használja az internetet, mert azt túl drágának itéli. Kisebb jelentőségű, de szintén materiális jellegű okokra utal a „nincs számítógépe” és a „nem elég jó a gépe” válaszok. Ebben a körben sem elhanyagolható azonban a motivációhiányra utaló válaszok szerepe: kifejezetten hangsúlyos a „nincs rá szüksége” válaszok jelentősége (30%), de a „nem érdeklő” ok is érezhetően jelen van (16%). Ha a különböző válaszok fontosságának időbeli változását nézzük, azt láthatjuk, hogy ebben a körben is láthatóak azok a tendenciák, amik általában a nem használók csoportjában: a nincs szüksége válaszok aránya növekszik, míg a nincs számítógépe válaszok aránya csökken az idők folyamán. Vannak azonban olyan tendenciák, amik eltérőek: a túl drága, és a nem elég jó a gépe válaszok arányának enyhe növekedése.

Ha szemügyre vesszük, hogy az egyes válaszok mely társadalmi csoportokban jellemzőek, azt a – talán nem meglepő – dolgot tapasztaljuk, hogy főként az alacsonyabb jövedelmi kategóriába tartozók számára jelenti a pénzügyi gát a problémát. Érdekesebb megfigyelés, hogy míg a fiatalok számára szintén inkább a forráshiány számít komoly problémának, az idősebbek jóval gyakrabban hivatkoznak a motiváció vagy az érdeklődés hiányára.

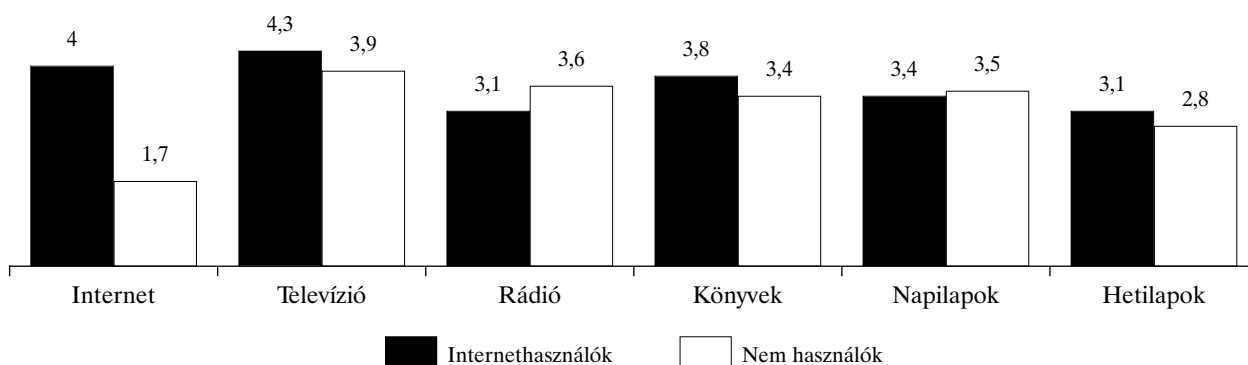
Ha ugyanezt a csoportot arról kérdezzük, hogy milyen esélyeket lát arra, hogy a következő egy évben használóvá válik, azt a következtetést vonhatjuk le, összhangban az eddigi évek tapasztalataival, hogy ez a kör valóban közelebb áll a csatlakozáshoz, mint a számítógépet nem használók.

Amint az a 31. ábrán is látható, mind 2005-ben, mind 2004-ben a nem internetező számítógép-használók nagyjából 30 százaléka valószínűsítette, hogy egy éven belül használó lesz. Ugyanez az arány azok körében, akik nem használnak PC-t csupán 4% körüli. Ez persze nem jelenti azt, hogy a számítógép-használó nem internetezők több mint negyede jövőre már netezni fog, de mindenképpen arra utal, hogy ami az internettel kapcsolatos attitűdöket jelenti, ez a csoport jóval nyitottabb a technológia felé, és minden bizonnyal könnyebben ösztönözhető az adaptálásra.

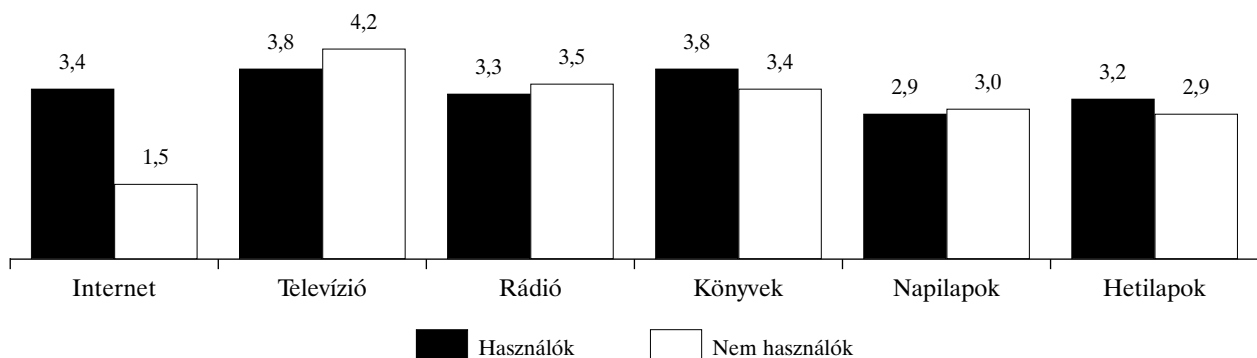
AZ INTERNET ÉS MÁS MÉDIUMOK MINT INFORMÁCIÓSZERZÉSI ÉS SZÓRAKOZÁSI FORRÁSOK

A WIP-kutatások során minden évben megvizsgáljuk, hogy az internet milyen szerepet tölt be az általános médiatérben: hogyan illeszkedik a hagyományos médiumok közé, akár mint információszerzési forrás, akár mint szórakozási lehetőség. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a használók számára az internet mindkét területen igen hangsúlyos szereplőként van jelen, helyzete ko-

32. ábra. Mennyire fontosak az alábbi eszközök mint információforrások? (5 – nagyon fontos, 1 – egyáltalán nem fontos), 2005

33. ábra. Mennyire fontosak az alábbi eszközök mint szórakozási források? (5-ös skálán adott válaszok átlagai az internethasználók és a nem használók körében), 2005

rántsem marginális. Amint azt a vonatkozó ábrákon láthatjuk, az internet mint információforrás a használók számára igen jelentős: a második helyen áll az egyébként mindkét csoportban (használók – nem használók) vezető televízió mellett. De az internetezők számára jelentősége felülmúlja a rádióét, a napi- és hetilapokét, valamint a könyveket. Mindez egyben arra is utal, hogy az internethasználat következtében nem csökken jelentős mértékben a többi médium fontossága a használók számára. Látható, hogy a többi információforrás ugyanolyan fontos, vagy csaknem hasonló jelentőséggel bír ennek a körnek, mint a nem használóknak. Az internet tehát a legtöbb esetben nem helyettesíti ezeket médiumokat, hanem felzárkózik melléjük mint újabb lehetőség.

Az adatok tanúsága szerint az internet használata mint szórakozási forma kisebb jelentőséggel bír, mint információszerezési forrás, de azért korántsem elhanyagolható a szerepe. A használók körében ebben a tekintetben megelőzi a rádiót és a lapokat, de a televízió és a könyvek jóval fontosabbnak mutatkoznak a használók számára, mint a világháló, mikor szórakozásról van szó.

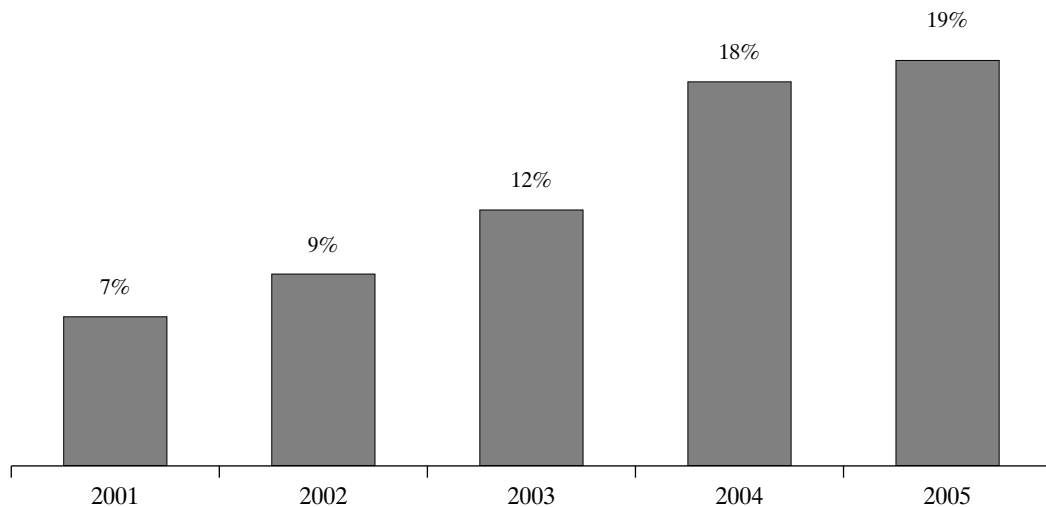
AZ INTERNETES KERESKEDELEM FEJLŐDÉSE

Az internetes vásárlás szerepe Magyarországon, bár még mindig nem túl jelentős, de erősödő tendenciát mutat. 2005-ben a internethasználók 19 százaléka nyilatkozott úgy, hogy szokott valamilyen gyakorisággal termékeket vagy szolgáltatásokat rendelni a világhálón keresztül. A vásárlók aránya 2004-hez képest ugyan nem mutat valódi növekedést (az 1 százalékos emelkedés hibahatáron belüli), de 2001 óta 12 százalékkal nőtt azok aránya, akik vásárlásra is használják az internetet (34. ábra).

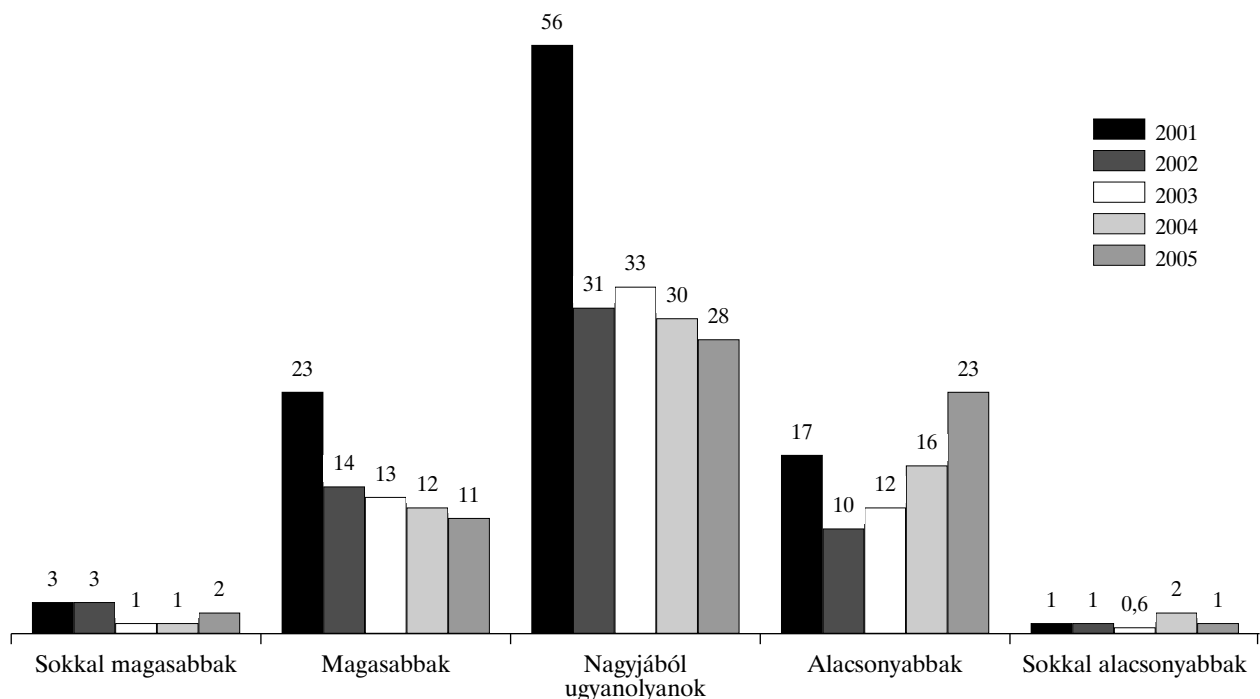
Ami az internetes árakkal kapcsolatos tapasztalatokat illeti, úgy tűnik, hogy az évek során nőtt azok aránya, akiknek tapasztalati szerint az online megrendelések esetében az árak valamennyivel alacsonyabbak, és csökkent azoké, akik azon a véleményen vannak, hogy az internetes árak magasabbak, vagy nagyjából hasonlóak, mint a nem online árak. Mindemellett továbbra is az a legtöbbek tapasztalata, hogy a két vásárlási forma között az árakat illetően lényegében nem mutatkozik különbség.

Az internetes kereskedelem egyik legfontosabb jellemzője, hogy a vásárlók milyen módon egyenlítik ki számlájukat. Ez a kérdés azért is lényeges, mert a hitelkártyával való vásárlás eset-

34. ábra. Szokott-e Ön az interneten keresztül terméket vagy szolgáltatást vásárolni? (a valamilyen gyakorisággal vásárlók aránya az internethasználók körében) 2001–2005

35. ábra. Ön szerint az internetes kereskedelem árai alacsonyabbak, vagy magasabbak, mint a hagyományos kereskedelemben tapasztalhatóak? (a valamilyen gyakorisággal interneten keresztül vásárlók körében), 2001–2005, %

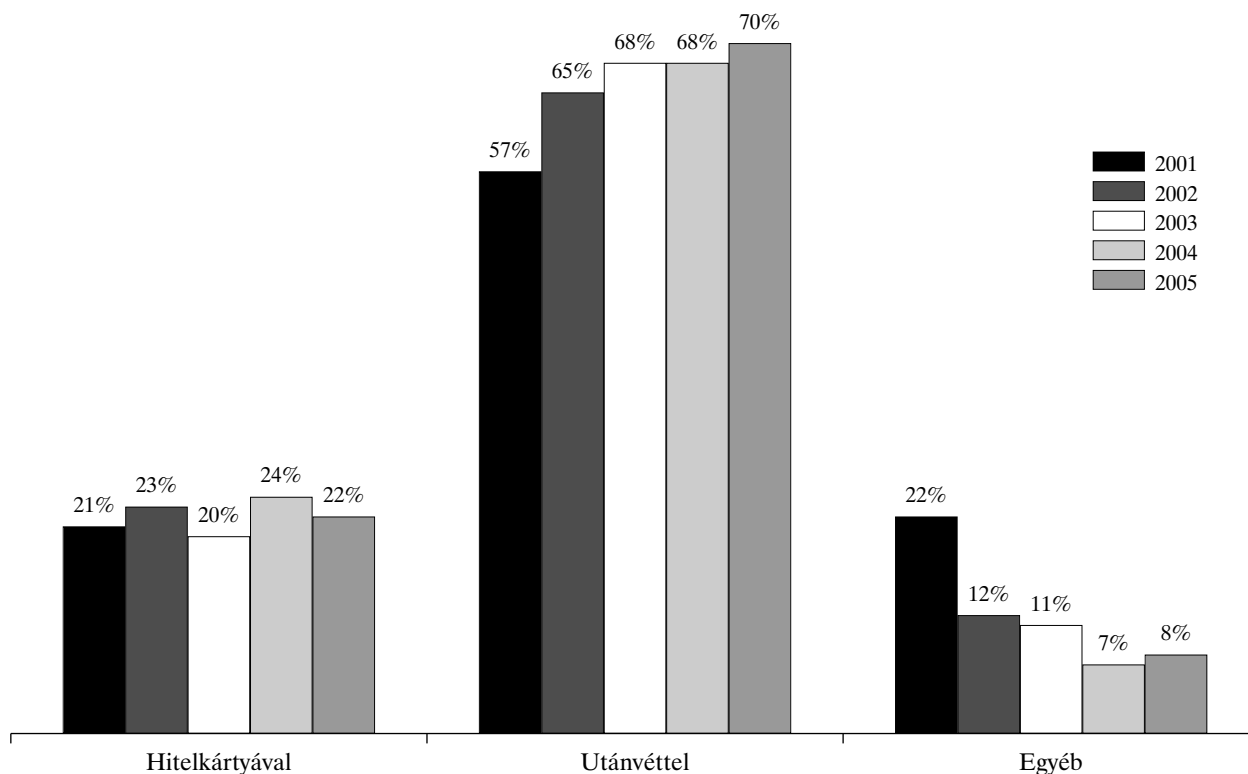

Az adott években a válaszok együttesen azért nem adják ki a 100 százalékot, mert a nem tudja kategória arányát külön nem tüntettük fel.

leges elterjedése azt mutathatja, hogy a használók bizalommal vannak a világháló iránt, nem tartanak attól, hogy hitelkártyájuk adatait kiszolgáltassák.

A 36. ábrán látható, hogy ebben a tekintetben nem sok változás történt öt év alatt: a legnépszerűbb fizetési mód továbbra is a rendelés utáni utánvétellel való számlakiégnyelítés, aminek je-

36. ábra. Milyen módon fizet online vásárláskor?
(a valamilyen gyakorisággal interneten keresztül vásárlók körében), 2001–2005

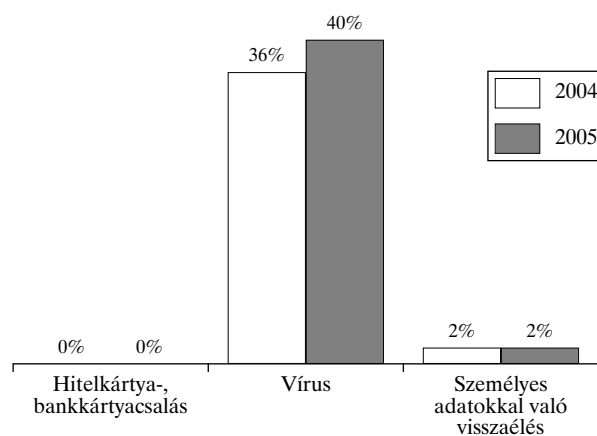
lentsége az évek során nem hogy csökkent vagy stagnált volna, hanem nőtt. A hitelkártyával fizetők aránya nagyjából állandó: 20% körül mozog.

Az internetes vásárlások során átlagosan elköltött összeg hasonló az elmúlt években: az online vásárlók a kérdéssel megelőző néhány hónapban átlagosan 13 000 forint körüli értékben vásároltak a világhálón.

NEGATÍV TAPASZTALATOK AZ INTERNETEZÉS SORÁN

Látva a korábbi ábrát és azt, hogy milyen alacsony a bankkártyával fizetők aránya, felmerül a kérdés, hogy mindez vajon azért van-e így, mert a használóknak esetleg rossz tapasztalataik vannak a bankkártyával való fizetéssel kapcsolatban. Az adatok szerint azonban mind 2004-ben, mind 2005-ben a használók szinte egyáltalán nem találtak ilyen jellegű problémával az internet használata során (mindkét évben csupán a használók 0.4 százaléka számolt be arról, hogy internetes bankkártyacsatlás áldozata lett).

37. ábra. Tapasztalta-e az alábbiakat az elmúlt egy évben az internet használata során?
(Az „igen” válaszolók aránya), 2004–2005

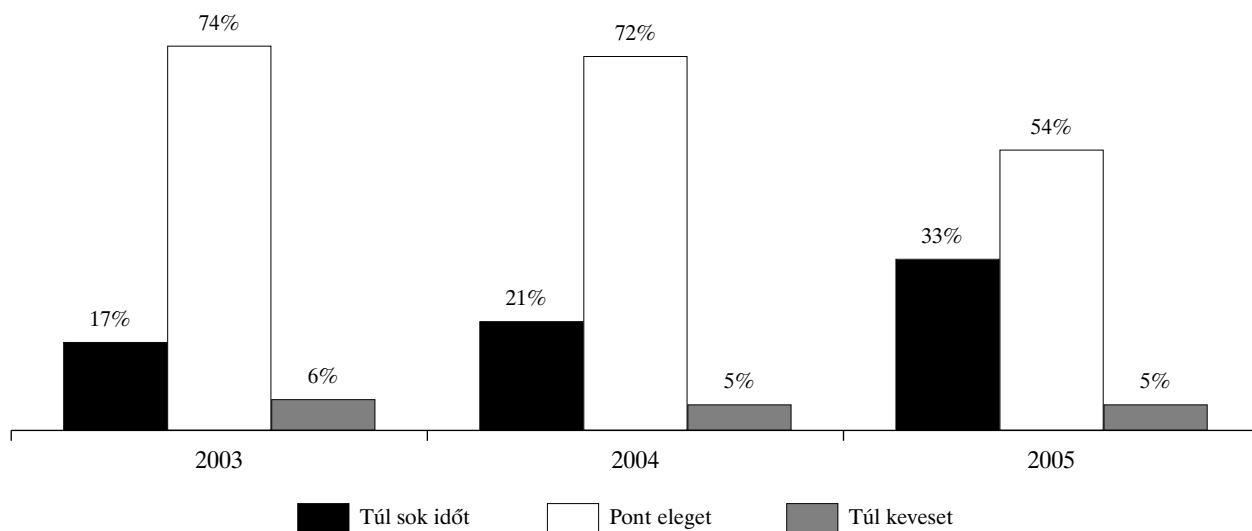

A legnagyobb problémát láthatóan a vírusok jelentik a használók számára, és ez a probléma az adatok szerint egyre komolyabb. Míg 2004-ben a használók 36 százaléka számolt be arról, hogy kapott az interneten keresztül számítógépes vírust, addig 2005-ben ez 40 százalékkal esett meg. A személyes adatokkal való visszaélés szerencsére úgy tűnik, nem elterjedt: mindkét évben csupán a használók 2 százaléka találkozott ezzel a problémával.

INTERNETEZÉS ÉS TÉVÉNÉZÉS A SZÜLŐI VÉLEMÉNYEK TÜKRÉBEN

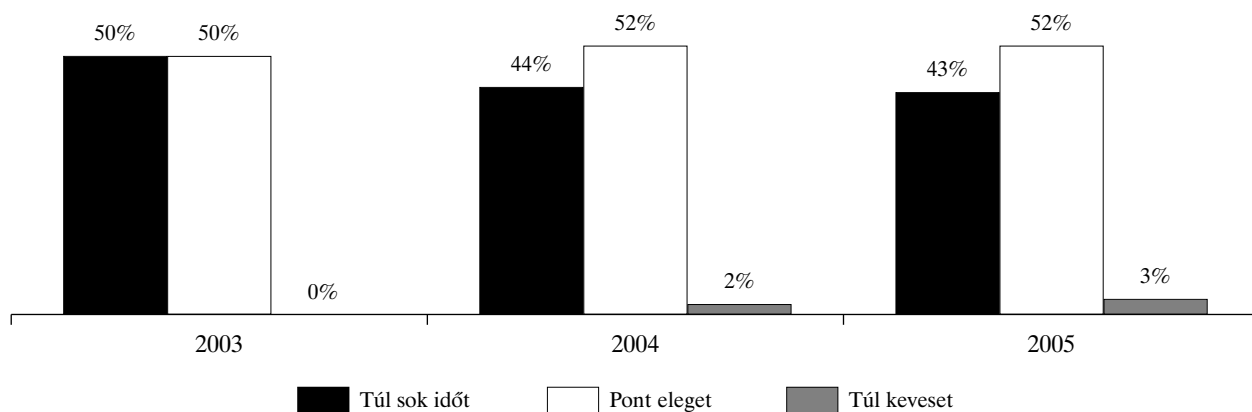
Sokat elárulhat az internet percepciójáról, ha megvizsgáljuk, hogy a szülők hogyan tekintenek gyermekeik internetezésére. Ebből a szempontból érdemes a világhálót a televízióhoz hasonlítani, amiről régóta elterjedt közvélekedés, hogy a gyerekek túl sok időt töltenek előtte.

38. ábra. Ön szerint gyermeke(i) mennyi időt tölt(enek) internetezéssel?
(azon szülők körében, akiknek háztartásában él 18 éven aluli internetező gyermek) 2003–2005

Az adott években a válaszok együttesen azért nem adják ki a 100 százalékot, mert a nem tudja kategória arányát külön nem tüntettük fel.

39. ábra. Ön szerint gyermeke(i) mennyi időt tölt(enek) tévénézéssel?
(azon szülők körében, akiknek háztartásában él 18 éven aluli gyermek) 2003–2005

Jól látható, hogy a televízió folyamatosan nagyobb problémaforrásként jelenik meg a szülők számára, mint az internet: nagyobb arányban gondolják, hogy gyermekeik túl sok időt töltenek vele, és szinte elenyésző azok száma, akik úgy látnák, hogy gyermekük akár többet is tévézhetne. Nem szabad, hogy elkerülje figyelmünket azonban az a trend sem, hogy folyamatosan növekszik azok aránya, akik úgy látják, hogy gyermekük túl sokat internetezik: míg 2003-ban csupán a szülők 17 százaléka nyilatkozott így, addig ez az arány 2004-ben már 21% volt, 2005-ben pedig 33%.

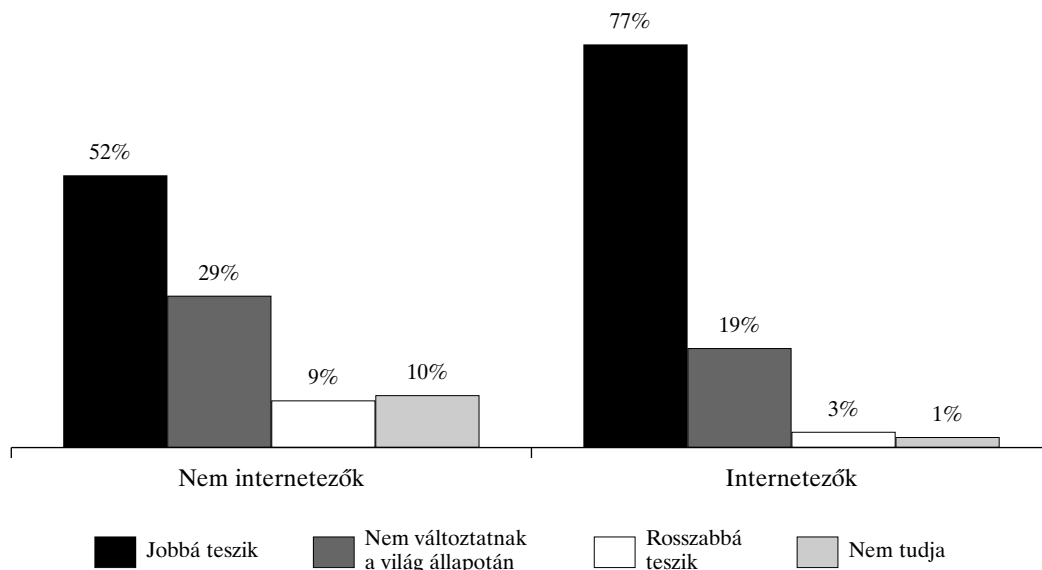
MODERN TECHNOLÓGIÁK: JOBBÁ VAGY ROSSZABBÁ TESZIK A VILÁGOT?

Az évek során a tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyar lakosság általában pozitív fejleménynek tekinti az új technológiák terjedését. Idén is azt látjuk, hogy a teljes népesség 58 százaléka szerint az új technológiák jobba teszik a világot, és csupán 8% gondolja, hogy ezek az eszközök kifejezetten rontanak a világ állapotán.

Az internethasználók és a nem használók azonban jellemzően eltérően vélekednek a kérdésről (40. ábra).

A nem használók körében nagyobb azok aránya, akik szerint az új technológiák rontanak a világ állapotán (9% és 3%), és kevesebben azok, akik úgy vélik, hogy mindezek jobb helyé teszik a világot.

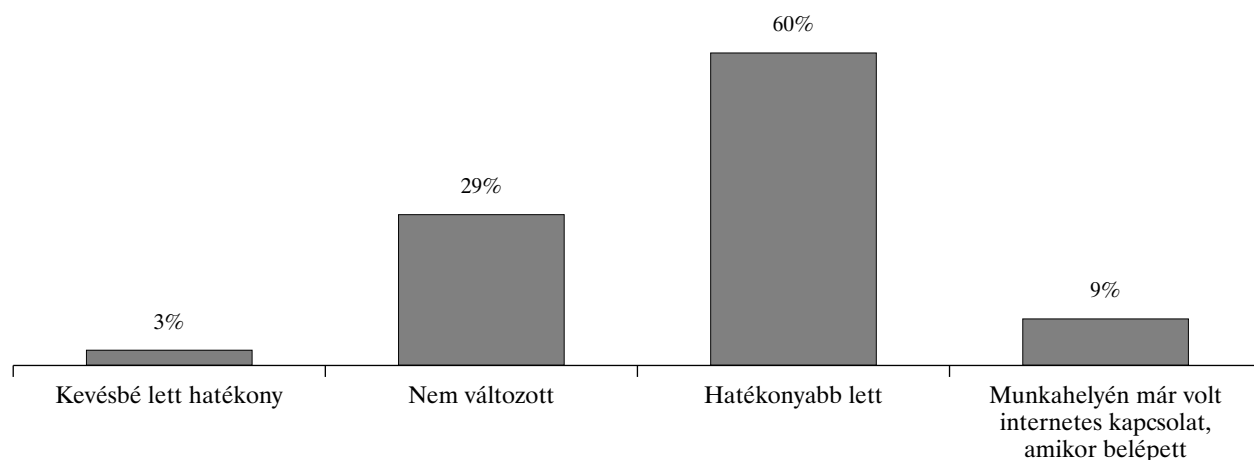
40. ábra. Az olyan új technológiák, mint a mobiltelefon vagy az internet jobba, vagy rosszabbá teszik a világot? – 2005

MUNKAHELYI INTERNET

Vajon milyen változásokat hoz a munkahelyeken az internet megjelenése? Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy azok, akik használják munkahelyükön ezt a technológiát, hogyan vélekednek annak hatékonyságra gyakorolt hatásáról.

41. ábra. *Hogy látja, munkája hatékonyabb lett, vagy sem, mióta munkahelyén elérhető az internet? (A munkahelyükön internetet használók körében) 2005.*

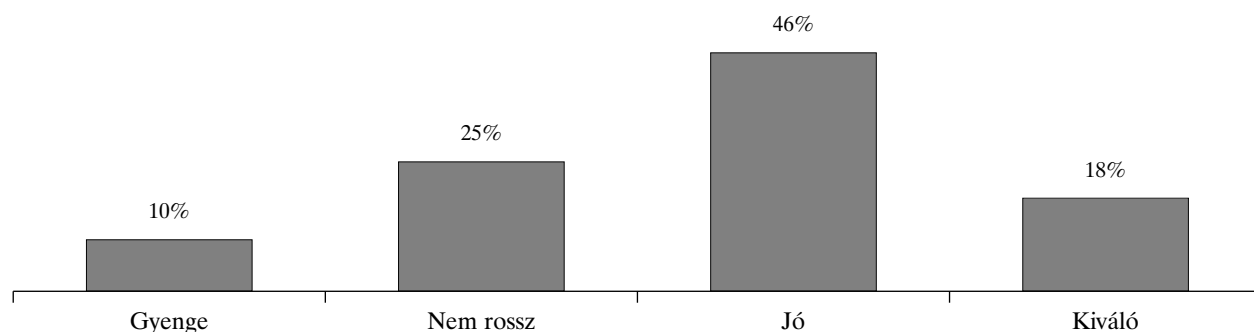

Az ábrán jól látható, hogy a munkahelyükön internetet használók nagy részének pozitívak a tapasztalatai: 60 százalékuk úgy látja, hogy munkája hatékonyabb lett, mióta hozzáfér a világhálózhoz, és csupán 3% vélekedik úgy, hogy az internet rontotta a munka hatékonyságát.

A FELHASZNÁLÓI TUDÁS MÉRTÉKE AZ INTERNETHASZNÁLÓK KÖRÉBEN

Adataink szerint az internethasználók nagy része elégedettnek látszik felhasználói tudásával: 46 százalékuk jónak, további 18% pedig egyenesen kitűnőnek értékeli azt. 25% állította, hogy felhasználói tudása „nem rossz”, és csupán 10 érzi gyengének ilyen irányú képességeit.

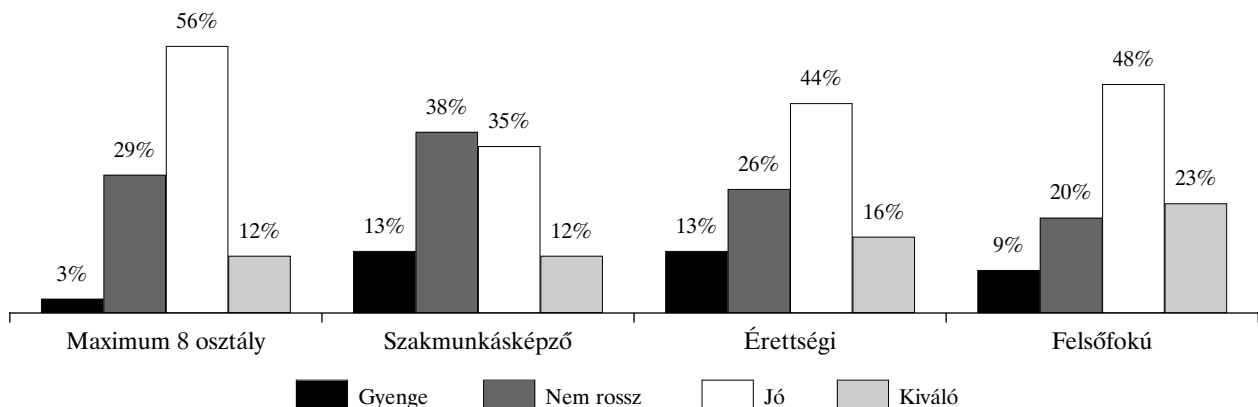
42. ábra. *Hogyan értékeli internetfelhasználói tudását? (az internethasználók körében), 2005*

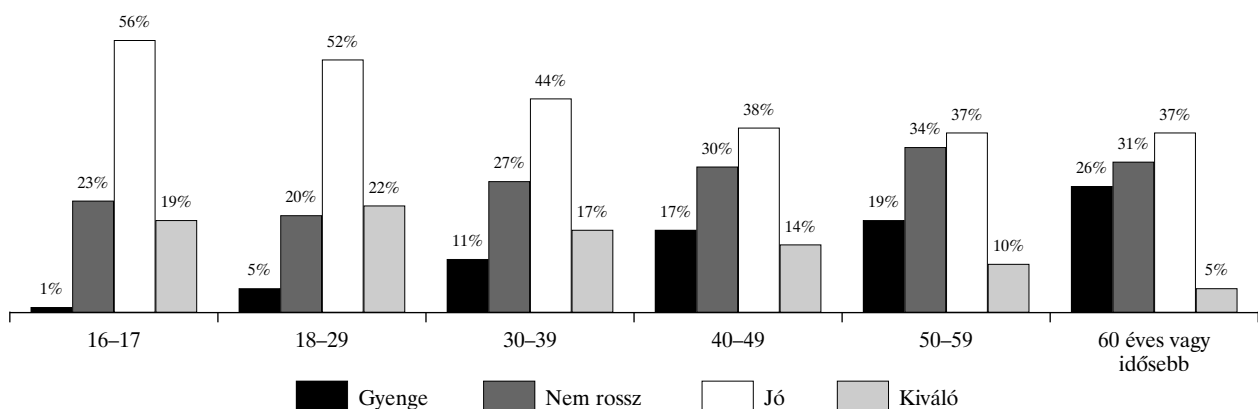
Az internetfelhasználói tudás szubjektív értékelése kismértékű összefüggést mutat az iskolai végzettséggel; a felsőfokú végzettségű használóknak kissé nagyobb aránya állítja, hogy kiváló a tudása, és a szakmunkás iskolát végzettek tűnnek a legbizonytalanabbak.

A korral való összefüggés határozottabbnak látszik: a fiatalabbak egyértelműen jobbnak értékelik ilyen irányú képességeiket, mint az idősebb korcsoportokba tartozók.

43. ábra. Az internetfelhasználói tudás értékelése a különböző iskolai végzettségű csoportokban, 2005

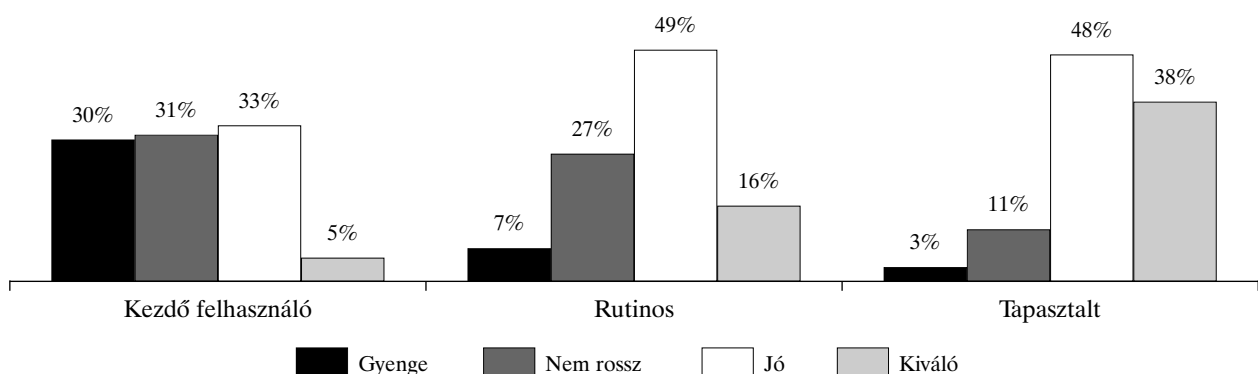

44. ábra. Az internetfelhasználói tudás értékelése a különböző korcsoportokban, 2005

Sokkal határozottabb összefüggést láthatunk aközött, hogy hogyan ítélik meg felhasználói tudásukat a válaszolók, és hogy mennyi ideje használják az internetet. Azok, akik legrégebben (még 1999 előtt) csatlakoztak a használók táborához (vagyis a tapasztalt használók), sokkal jobbnak ítélik tudásukat, mint a már rutinnal rendelkezők (vagyis azok, akik már több mint két éve használják a világhálót). Az új felhasználók, vagyis azok, akik 2004-ben vagy 2005-ben kezdtek internetezni, határozottan bizonytalanoknak tűnnek.

45. ábra. Az internetfelhasználói tudás értékelése a használat kezdete szerint képzett csoportokban, 2005

A kutatás ismertetése és módszertani leírása

Az adatfelvételt a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Rt. bonyolította le. A WIP 2005. évi megvalósítása a TÁRKI Háztartás Monitor kutatásával közösen zajlott. A kutatást az Antenna Hungária Rt. támogatta.

Alapsokaság

A kutatás alapsokasága a magyarországi háztartások. A háztartások száma a KSH 2005. évi Mikrocenzusa szerint 4 001 976, a háztartásokban élők száma 9 882 526. A teljes népesség száma 10 090 330. A kutatás során a 16 éves és idősebb lakosság számítógép- és internethasználati szokásait vizsgáltuk részletesen. A 16 éves és idősebb lakosság száma a KSH Mikrocenzusa szerint 8 387 261 fő.

Mintavétel

A minta a magyar háztartásokat régió szinten is reprezentáló valószínűségi minta.

A minta elkészítéséhez többlépcsős, arányosan rétegzett, valószínűségi mintavételi eljárást alkalmaztunk, amely a felnőtt magyar népességet reprezentálja.

A rétegzés első lépcsőjében minden régióból kiválasztottuk azokat a településeket, amelyek a mintába kerültek. Általános szabályként azt az elvet alkalmaztuk, hogy Budapest, és a 80.000 feletti lakosú nagyvárosok mindenképpen szerepeljenek a mintában. A többi települést méretarányos valószínűségi mintavételi eljárás (PPS) módszerével választottuk ki.

A második lépcsőben került sor a mintába bekerülő háztartások kiválasztására. Először meghatároztuk, hogy a mintába bekerült településekről hány háztartásnak kell a mintában szerepelnie. Minden régió minden, mintába bekerült településéből azonos arányban kerültek a mintába háztartások. Ez megegyezik azzal az aránnyal, amekkora az alapsokaság (felnőtt lakossági minta esetén a 18 éven felüli lakosok) aránya a teljes népességen belül, régiókra, és régión belül a települések lakosságára lebontva. Ezt követően, a minta konkrét kialakításához háztartási címlistát vásároltunk a Központi Népszámítást Nyilvántartó Hivataltól. A vásárolt címlista esetében az általunk meghatározott településekről, az általunk meghatározott esetszámú, célcsoportba tartozó háztartás adatait kaptuk meg a szolgáltatótól, amely a címeket a teljes listából egyszerű véletlen mintavételi eljárással választotta ki.

Alkalmazott mintavételi eljárásunk tehát valószínűségi minta, a célcsoport minden tagjának azonos az esélye a mintába való bekerülésre, így a minta segítségével begyűjtött adatokból le-

vont következtetések – a statisztikai hibahatár mértékén belül – általánosíthatóak a teljes célcsoportra. A minta statisztikai hibája a háztartásokra vonatkozóan 95 százalékos valószínűséggel maximum $\pm 2,5$ százalék, személyekre vonatkozóan maximum ± 2 százalék. Az ún. statisztikai hiba a vizsgálat mintavételen alapuló módszeréből adódik, nagysága a minta elemszámától és a megfigyelt változó eloszlásától függ.

Az adatfelvétel során az ún. címlistas, csökkenő mintás eljárást alkalmaztunk. Az elvártnál nagyobb elemszámú induló mintát határozunk meg tehát, azt vártuk el a kérdezőktől, hogy az induló mintába bekerült összes háztartást keressék fel, és kérdezzék le. Az induló minta elemszámának meghatározásakor számításba vettük azt a ténytet, hogy a nagyobb településeken nagyobb a kieső címek aránya is.

Az adatfelvétel

A kutatás adatfelvétele 2005. szeptember 16-tól október 15-ig tartott.

A mintába került háztartásokat kérdezőbiztosaink személyesen keresték meg. A mintába bekerült címeket legalább kétszer fel kell keresniük, két különböző napszakban. A hét közbeni megkeresés egyikének este 6 óra utáni időpontra kellett esnie. (Az elvárás a legalább kétszeri megkeresés volt, de az esetek többségében ennél többször is megpróbálkoztak a kérdezők az adatfelvétellel azokon a címeken, amelyeket az első két alkalom egyikében sem értek el.)

Az adatfelvétel során a 4288 elemszámú induló mintából 2058 sikeres interjú készült el.

Az adatok utólagos súlyozása

A válaszmegtagadásokból, és egyéb okból való kiesések miatti torzulást súlyozással korrigáltuk. A címkiesések két szinten következtek be:

1. háztartás szinten, amikor a mintába bekerült háztartással nem sikerült interjút készíteni (unit non-response)

2. egyének szintjén, amikor a háztartással sikerült felvenni a kapcsolatot, de valamelyik 16 éves, ill. idősebb háztartás taggal nem készült egyéni kérdőív.

Ennek megfelelően, az alapsúlyon (HTESULY nevű változó az adatbázisban) túl egyéni kérdőív súlyt (ATTSULY) is létrehoztunk.

Alapsúly (a háztartások és a háztartásokban élő teljes népesség súlyozása – HTESULY).

A súlyozásnál arra törekedtünk, hogy a súlyozott adatbázis jól illeszkedjen mind a háztartások, mind pedig a háztartástagok (beleértve a gyerekeket is) 2005 évi mikrocenzus adataival korrigált alapvető megoszlásaihoz. Ezért a főbb demográfiai tényezők megoszlásait mindig háztartásfő–nem háztartásfő bontásban figyeltük. A következő két dimenziós megoszlások képezték a háztartás kérdőívre vonatkozó súlyozás alapját:

- nem (férfi, nő) * háztartásfő/nem háztartásfő
- iskolai végzettség (érettségi alatt, érettségi, felsőfokú) * háztartásfő (igen, nem)
- településtípus (Budapest, egyéb város, község) * háztartásfő (igen, nem)
- háztartás létszám (1,2–3, több fő) * háztartásfő (igen, nem)
- korcsoport (0–34, 35–59, 60+) * háztartásfő (háztartásfő 1 személyes háztartásnál, háztartásfő több személyes háztartásnál, nem háztartásfő)

Az adatfelvétel főbb adatai

	N	%
Összes felkeresett cím	4288	
Összes lekérdezett cím	2058	47,9%
A kérdés megghiúsult a címen	2230	52,0%
Nem megfelelő cím	312	7,3%
A személy elköltözött	193	4,5%
A cím/név nem létezik	89	2,1%
A személy meghalt	21	0,5%
Mintának nem megfelelő cím	9	0,2%
Megfelelő cím (= összes kiadott cím – nem megfelelő cím)	3976	92,7%
Összes kiesett (= megfelelő cím – elkészült kérdőívek)	1918	44,7%
Válaszképtelen	57	1,3%
Válaszmehtagadó	869	20,3%
Ideiglenesen távol	135	3,1%
Háromszori megkeresés	364	8,5%
Egyéb ok	91	2,1%
Nem felhasznált cím	402	9,4%
A lekérdezett háztartásokban élő összes személy száma	5284	
A lekérdezett háztartásokban élő 16 éves és idősebb háztartástagok száma	4447	84,2%
A lekérdezett háztartásokban élő 16 éven aluliak száma	837	15,8%
16 éven felüli háztartástagokkal elkészült egyéni kérdőívek száma	3808	85,6%
16 éven felüli háztartástagokkal nem készült egyéni kérdőív	639	14,4%

A súlyozás során iterációs eljárást folytattunk, amelyet akkor tekintettünk befejezettnek, amikor a súlyozott adatbázis az összes fenti szempont szerint illeszkedett a népszámlálásnak a mikrocenzus alapján aktualizált megoszlásaihoz.

Az egyéni kérdőíveket kitöltők súlyozása:

Az előbbi súllyal súlyozott, összes háztartástagra vonatkozó adatbázis jól illeszkedik a teljes populáció megfelelő megoszlásaihoz, így a 16 éves, és idősebb háztartástagok alapadatainak gyakorisági megoszlásaihoz is. Nem korrigálja viszont azt az eltérést, amely abból adódik, hogy az egyéni kérdőívre nem válaszolt minden 16 éves, és idősebb háztartástag. Az egyéni kérdőívben szereplő kérdések elemzésénél tehát külön súlyt alkalmaztunk. Ennek kialakítása során a négy társadalmi-demográfiai tényező (nem, életkor, iskolai végzettség és településtípus) együttes megoszlását vettük figyelembe. Így a súlyozott minta nem, életkor, településtípus és iskolai végzettség szerinti megoszlása jól illeszkedik a 16 éves és idősebb népesség megfelelő adataihoz.

Az adatok korábbi évekkkel való összehasonlításakor figyelembe kell venni, hogy a korábbi években a vizsgálat alapsokasága a 14–15 éves és idősebb személyek illetve háztartásaik voltak. Szintén figyelembe kell venni, hogy a Központi Statisztikai Hivatal szerint a 2001-es Népszámláláshoz képest a háztartások száma mintegy 200 ezerrel növekedett. A WIP 2005. évi megvalósítása a TÁRKI Háztartás Monitor kutatásával közösen zajlott. A kutatás során a 16 éves és idősebb lakosság számítógép- és internethasználati szokásait vizsgáltuk részletesen. A 16 éves és idősebb lakosság száma a KSH Mikrocenzusa szerint 8 387 261 fő.

RÖVIDEN A WORLD INTERNET PROJECTRŐL

A World Internet Project a kaliforniai UCLA és a szingapúri NTU School of Communications Studies kezdeményezéseként indult 1999 nyarán. A WIP-kutatás több olyan sajátossággal bír, amely különlegessé teszi az internet társadalmi hatásait vizsgáló és örvendetesen növekvő számú vizsgálatok sorában.

- A vizsgálat kiterjesztése a használókra túl a nem használókra
Az eddigi, főleg a használókra fókuszáló kutatással szemben a WIP egyik fontos újítása, hogy a nem használókra is kiterjeszti a vizsgálódást. Így lehetővé válik a használók és nem használók csoportja közti átjárások, a változások dinamikájának vizsgálata, továbbá a két csoport vélekedéseinek és attitűdjeinek széles körű összehasonlítása, amin keresztül fény derülhet arra, hogy mik lehetnek a „távolmaradás” okai.
- Longitudinális kutatás
A WIP nem egy bizonyos aspektusból vizsgálódik, hanem az internet általános társadalmi hatását kívánja feltérképezni. Ennek érdekében tíz éven keresztül, évről évre megismételt, ún. longitudinális kutatás tervét dolgoztuk ki. Ez lehetővé teszi, hogy a változásokat folyamatosan nyomon kövessük és kiderítsük, hogy milyen rövid és hosszú távú hatást gyakorol az emberek vélekedéseire, szokásaira, kapcsolataira, valamint a háztartások életére az internet-használat. A WIP elemzései arra is lehetőséget nyújtanak, hogy az üzleti és kormányzati politikában a változások követésével kellően rugalmas és mindig az éppen legjellemzőbb kérdéseket, problémákat előtérbe helyező stratégiák születhessenek.
- Nemzetközi összehasonlítás
A kutatás nemzetközi összehasonlító jellegű. Így a világhálóhoz kötődő társadalmi változásokról különböző országok és régiók esetében is képet nyerünk. A minden nemzet kérdőívében szereplő kérdések között az általános „társadalmi közérzetet”, az elektronikus technológiákkal és az internettel kapcsolatos nézeteket, továbbá a különböző intézményekbe vetett bizalmat mérő változók is helyet kaptak. Ezáltal az összehasonlítások ezeken a területeken is megtörténhetnek. Az egyes országok kutatói a témát érintő egyéni érdeklődésüket is kielégíthetik azáltal, hogy a közös kérdések mellett kérdőívekben speciális, az adott országra vonatkozó egyedi kérdések és témák is szerepeltethetők. A World Internet Projectben részt vevő kutatócsoportok rendszeres, évenkénti konferenciákon tájékoztatják egymást az elért eredményekről, és megosztják tapasztalataikat, következtetéseiket.

A kutatást lebonyolító intézetek bemutatása

BME ITTK

Az ITTK egy Műegyetem-központú, hálózatba szerveződő kutatói közösségnek otthont adó intézmény. Küldetésnyilatkozatának megfelelően az információs társadalom formálódó tudományának (information society studies) egyes területeit multidiszciplináris társadalomtudományi háttérrel rendelkező kutatóival műveli meg, akiknek a tevékenysége egy-egy témakör igényes és folyamatos gondozása érdekében szakmai műhelyekben folyik. A fiatal kutatók bevonását „utánpótlás-nevelő” intézményünk segíti. A vita, a gondolatcsere, a témákkal és szerzőkkel való ismerkedés fóruma az évek óta nagy sikerrel működő szakmai klub. 2001 óta minden ősszel Információs Társadalom Szakmai Napokat szervezünk. A Központ a World Internet Project egyik magyar gazdája.

ELTE-ITHAKA

Az ELTE-ITHAKA az ELTE Társadalomtudományi Karának keretein belül működő, szakmailag önálló kutató- és oktatóközpont. E szellemi műhely felállításakor az alapítók fontosnak tartották, hogy egyedülálló módon egy olyan intézmény szülessen, amely az Információs Kornak nevezett jelen kérdéseit alapvetően a társadalomtudományok felől közelíti meg. E sajátos látásmód – amely megfogalmazható a klasszikus szociológiai, valamint a jelen kor dinamikus illetve kreatív alkotómunka ötvözeteként is – segít abban, hogy jobban megérthessük a körülöttünk zajló folyamatokat az egymással egyre bonyolultabban összefüggő alszférákban: a gazdaságban, a kultúrában, valamint a politikai mezőben. Az ELTE-ITHAKA munkatársai kezdettől fogva aktív résztvevői a World Internet Project magyarországi kutatássorozatának.

TÁRKI

A Társadalomkutatási Intézet Rt. – Közép-Európa első jogilag magán kutatóintézeteként – alapítása óta (1985) az empirikus társadalomtudományi kutatások területén több mint húsz év tapasztalatát gyűjtötte össze. Az országosan és nemzetközi viszonylatban a társadalom és piackutatásban elismert kutatóintézet az eltelt több mint két évtizedben empirikus kutatásai révén – amelyek a társadalom átalakulásának átfogó folyamataival foglalkoztak – megalapozott hírnevet szerzett és szakmailag egyedülálló, hozzáférhető adatbázistárat hozott létre. A TÁRKI 2001 óta végez a World Internet Project számára évenkénti adatfelvételt.